

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Pedagogická fakulta

Katedra biologie

Bakalářská práce

Pohled žáků základní školy na běžná environmentální témata

Vypracoval: Jan Sigmund

Vedoucí práce: PhDr. Zbyněk Vácha, Ph.D.

České Budějovice 2024

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci na téma Pohled žáků základní školy na běžná environmentální témata jsem vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě, elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 14.4. 2024

.....

Jan Sigmund

Poděkování

Chtěl bych poděkovat panu PhDr. Zbyňku Váchovi, Ph.D., za vedení této bakalářské práce, za jeho ochotu a cenné rady. Dále bych rád poděkoval všem základním školám, které mi umožnily uskutečnit dotazníkové šetření.

Abstrakt

Téma zvolené pro tuto bakalářskou práci bylo vybráno s ohledem na stále narůstající environmentální problémy a potřebu zlepšení informovanosti žáků základních škol v oblasti environmentální výchovy. Cílem této bakalářské práce je zjistit informovanost žáků základní školy o běžných environmentálních tématech.

Teoretická část práce na začátku detailně rozebírá základní environmentální pojmy, včetně ekologie, environmentální výchovy a environmentalistiky. Dále se zaměřuje na historické aspekty environmentální výchovy a její integraci do rámcově vzdělávacího programu a školního vzdělávacího programu. Závěr teoretické části se věnuje jednotlivým environmentálním okruhům výuky na druhém stupni základních škol a představení konceptu ekoškola, jehož dosažení je pro školu možné za určitých podmínek.

Praktická část práce se zaměřuje na dotazníkové šetření, které bylo provedeno na druhém stupni vybraných základních škol. V rámci této části je popsána metodika výzkumu, podrobný popis dotazníku a průběh samotného šetření. Následně se bakalářská práce věnuje důkladnému vyhodnocení získaných výsledků a analýze dat z dotazníkového šetření.

Klíčová slova: Environmentální výchova, Ekoškola, základní vzdělávání

Abstract

The topic chosen for this bachelor thesis was selected in view of the ever-increasing environmental problems and the need to improve the awareness of primary school students in the field of environmental education. The aim of this bachelor thesis is to study the primary school students' awareness of common environmental topics.

The theoretical part of the thesis starts by discussing in detail the basic environmental concepts including ecology, environmental education and environmentalism. It then focuses on the historical aspects of environmental education and its integration into the Framework Education Programme and the School Education Programme. The end of the theoretical part is devoted to the different environmental areas of education at the second level of primary schools and the introduction of the concept of eco-school, which is possible for a school to achieve under certain conditions.

The practical part of the thesis focuses on a questionnaire survey that was conducted at the second level of selected primary schools. This part describes the research methodology, a detailed description of the questionnaire and the course of the survey itself. Subsequently, the bachelor's thesis deals with a thorough evaluation of the results obtained and the analysis of the data from the questionnaire survey.

Keywords: Environmental education, Eco-school, primary education.

Obsah

Úvod	1
1 Literární rešerše	2
1.1 Pojem ekologie	2
1.2 Pojem environmentalistika	2
1.3 Pojem environmentální výchova	2
1.4 Historie environmentální výchovy	3
1.5 Různé pojetí cílů environmentální výuky	4
1.6 Rámcový vzdělávací program	5
1.6.1 Ukotvení Environmentální výchovy v RVP	6
1.7 Školní vzdělávací program	6
1.8 Běžná environmentální témata	7
1.8.1 Běžná environmentální témata v literatuře	8
1.9 Ekosystémy	8
1.10 Základní podmínky života	10
1.11 Lidské aktivity a problémy životního prostředí	11
1.12 Vztah člověka a prostředí	12
1.13 Ekoškola	13
1.14 Principy výuky v ekoškole	13
1.15 Podmínky získání statusu ekoškola	15
2 Cíl a metodika	16
2.1 Dotazník	16
3 Výsledky	17
3.1 Vyhodnocení odpovědí respondentů na jednotlivé otázky	17
4 Diskuze	41
5 Závěr	43
6 Seznam literatury	44
7 Seznam příloh	47
7.1 Seznam obrázků	47

7.2	Seznam tabulek.....	48
7.3	Seznam příloh.....	48
8	Přílohy.....	49

Úvod

Environmentální výchova (dále „EV“) představuje v historii vzdělávání relativně nový obor, jehož potřebu mezinárodní společnost poprvé formálně uznala v 70. letech 20. století a to v souvislosti s uvědoměním si nezanedbatelného vlivu lidstva a jeho činnosti na životní prostředí (UNESCO, UNEP, 1977) .

Na začátku této práce je důležité si ujasnit a správně pojmenovat, co to vlastně EV je a jak je zakotvena ve školním vzdělávacím systému. EV jako taková se zaměřuje na životní prostředí a na chování jedince, ale i skupiny lidí vůči němu. Hlavním cílem EV je vysvětlit a pochopit jednotlivé souvislosti mezi přírodou a člověkem. Dalším cílem EV je informovat mládež již od útlého věku o negativních změnách na životním prostředí, které může člověk způsobit špatným přístupem k přírodě a v konečném důsledku se tak může podílet i na vzniku ekologických katastrof. Nepostradatelným úkolem EV by také mělo být v žácích vzbudit zájem o prostředí, ve kterém žijí.

Práce je rozdělena na dvě hlavní části, teoretickou a praktickou. V rámci teoretické části si představíme samotný pojem environmentalistika, popíšeme si její historii, zaměříme se na pochopení a uchopení environmentální výchovy v Rámcovém vzdělávacím programu a Školních vzdělávacích programech. Dále se seznámíme s běžnými environmentálními tématy, jako jsou různé druhy ekosystémů (například les, vodní zdroje či kulturní krajina), základní podmínky života na zemi (například ochrana vody, půdy, ovzduší), lidské aktivity a problémy životního prostředí (například vliv dopravy a průmyslu) a v neposlední řadě se budeme zabývat vztahem člověka a prostředí (například využívání přírodních zdrojů). Vysvětlíme si pojem ekoškola, popíšeme si jakými prostředky lze tento status získat a co dané školy musí plnit proto, aby tento titul znovu obhájily. Na závěr teoretické části se podíváme na přístupy jednotlivých škol k EV. Hlavním cílem praktické části je pak prostřednictvím dotazníkového šetření zjistit informovanost o environmentálních problémech a jejich respektování současnými žáky základních škol.

1 Literární rešerše

1.1 Pojem ekologie

Pojem EV vznikl na konci 90. let. 20. století, což ale neznamená, že by se touto problematikou nikdo do té doby nezabýval. Uvedená oblast byla řešena pouze v globální, obecné rovině, a proto byly aktivity spojené s environmentální výchovou dříve zařazovány do kategorie ekologie (ekologická výchova) (Máchal, 2000).

Za zakladatele ekologie se považuje Ernst Haeckel, který tento pojem poprvé použil ve svém díle „Generelle Morphologie der Organismen“ vydaném v roce 1866. Obor se dále začal velmi intenzivně rozvíjet až od začátku 20. století. Definic ekologie může být nalezena celá řada, avšak obecně lze říci, že ekologie je věda zabývající se vztahy mezi organismy jako živými subjekty a jejich prostředím (Polášková, 2011). Dále poukazuje na zajímavou souvislost mezi ekonomii a ekologií. Nejen, že mají tyto vědní obory společný slovní základ oikos (domov), ale vycházejí také z podobných principů optimalizace využívání přírodních zdrojů a energie (Polášková a kol., 2011). Na ekologii jako na vědu, která je šetrná k přírodě, odkazuje také Lébllová (2016).

1.2 Pojem environmentalistika

Obor environmentalistika se vyvinul z ekologie a zabývá se vlivem jednotlivce na ekosystémy. Její náplní je ochrana životního prostředí, dále se snaží napravit již vzniklé škody způsobené lidmi a dbát na to, aby se již neopakovaly. Neposledním bodem je správné a šetrné získávání energií a přírodních zdrojů a následné hospodaření s nimi. Environmentalistika se prolíná i do jiných vědních oborů, například do biologie či etiky (Lebllová, 2016).

1.3 Pojem environmentální výchova

Smyslem environmentální výchovy je vysvětlit odpovědné environmentální chování člověka, což znamená přesvědčit okolí i sebe o tom, že je důležité zohledňovat vlastní chování vůči životnímu prostředí. Důležitým prvkem je, aby si lidé více uvědomovali své spojení s přírodou a při prosazování svých potřeb, v oblasti využívání přírodních zdrojů dbali na co nejmenší negativní dopad. Zároveň by EV měla přesvědčit společnost, aby se více zapojovala do aktivit, které pomáhají ke zlepšení životního prostředí (Národní pedagogický institut České republiky, 2015).

Busi, Gandipilli a Kuramana (2023) definují EV jako proces umožňující jedinci zkoumat environmentální problémy, zapojit se do jejich řešení a ve výsledku podniknout kroky k celkovému zlepšení životního prostředí. EV tak umožňuje jedinci pochopit tyto problémy a osvojit si dovednosti a znalosti k učinění informovaného a zodpovědného rozhodnutí.

1.4 Historie environmentální výchovy

EV přichází více do povědomí v 70. letech 20. století, kdy se rozvíjí diskuze ohledně životního prostředí. V souvislosti s nutností najít společnou strategii k nalezení řešení při snižování zatěžování krajiny, se v roce 1977 konala první světová mezivládní konference v Tbilisi zaštitěná Organizací spojených národů pro vzdělání vědu a kulturu (UNESCO) ve spolupráci s programem Organizace spojených národů pro životní prostředí (UNEP). V závěru této konference byla přijata Tbiliská deklarace, která spolu se dvěma dalšími doporučeními tvoří základní rámec, principy a směrnice pro EV na místní, národní, regionální a mezinárodní úrovni, a to pro všechny věkové skupiny uvnitř i mimo formální školní systém (UNESCO, UNEP, 1977).

Na samém počátku se EV značně pojila se znalostí ekologie. Od 80. let. se však začal v různých částech světa, zejména v Severní Americe, uplatňovat jiný model. Tento model prosazuje s ohledem na cílovou skupinu posluchačů dva různé přístupy. U mladších dětí je důležité, aby se rozvíjel vztah k přírodě, takzvaná environmentální senzitivita a aby u nich došlo k pochopení základních environmentálních principů. U starších žáků se pak model výchovy zaměřuje na analýzu environmentálních problémů a konfliktů. U této skupiny žáků je důležité rozvíjet schopnost problém rozpoznat vyhodnotit a prezentovat. Jeden z dalších modelů, který vznikl v 90. letech 20. století, přichází s konceptem udržitelného rozvoje a je v něm kladen větší důraz na lokální problémy. Výše uvedené modely však nejsou konečné, našli bychom i celou řadu paralelních přístupů, např. výchova o zemi, lokální výchova nebo globální výchova (Národní pedagogický institut České republiky, 2015).

V českém prostředí se pojem EV objevil na začátku 90. let 20. století, kdy se Ministerstvo životního prostředí odklonilo od dříve používaného termínu ekologická výchova a nově se uplatnil pojem environmentální výchova. Tento pojem byl aplikován

ve státním programu Environmentálního vzdělávání výchovy a osvěty (dále také „EVVO“) přijatém vládou na konci roku 2000 (Máchal, 2000).

1.5 Různé pojetí cílů environmentální výuky

Cílů environmentální výchovy se objevuje v dostupné literatuře vícero. Některé z nich byly uvedeny již na konferenci v Tbilisi v roce 1977. Patří mezi ně například:

1. „Podpořit jasné povědomí o vzájemné ekonomické, sociální, politické a ekologické závislosti v městských a venkovských oblastech.
2. Poskytnout každému člověku příležitost získat znalosti, hodnoty, postoje, odhodlání a dovednosti potřebné k ochraně a zlepšování životního prostředí.
3. Vytvořit nové vzorce chování jednotlivců, skupin a celé společnosti vůči životnímu prostředí.“ (UNESCO, UNEP, 1977) .

Doplněné vymezení cílů EV uvádí například Činčera (2007). Ten rozděluje cíle EV do 7 skupin (viz níže). V rámci každého cíle by si žáci měli osvojit různé znalosti a dovednosti a zapojovat se do činností souvisejících s daným tématem.

1. Vzájemná provázanost: cíl je zde popsán jako porozumění světu jako místa provázanosti činností člověka a přírody.
2. Krása a radost ze světa: zde je cílem vzbudit v člověku schopnost poznat krásu okolí a okolního světa.
3. Aktivní soucit: pochopení člověka, jeho city a najít cestu k zmírňování.
4. Respekt a ohleduplnost: přijetí ostatních lidí bez ohledu na původ, rasu či pohlaví, jejich životních potřeb a odlišností způsobu života.
5. Ekologická stopa: úsilí o zmírnění svých činů ve svých materiálních či energetických potřebách.
6. Aktivní občanství: ve smyslu úsilí o udržitelnosti
7. Hledání: dovednost kriticky přemýšlet, být opatrný vůči dogmatům.

Činčera (2007) dále uvádí, že u některých předmětů je jejich jediným cílem získání určitých znalostí (např. biologie), pro jiné předměty je jejich cílem předat určitou

rámcovou formou porozumění světa (např. občanská výchova), a např. pro předmět, jako je informatika je jeho cílem předávání jistých žádoucích dovedností. Pro EV je však specifickou charakteristikou to, že usiluje o všechny tyto cíle, které symbolizují „tři A“:

- Znalosti (Awarenes, knowledge ad understanding).
- Postoje (Attitudes and personal livestyle decisions).
- Kompetence k jednání (Action for a better environment).

Výše uvedené cíle EV dále Máchal (2000) doplňuje o další tři:

1. Být zodpovědný za svoje chování vůči přírodě a místu, ve kterém žijeme. Dbát na správné zacházení s přírodními zdroji.
2. Rozvíjet citlivý přístup při řešení problému týkající se životního prostředí a společnosti.
3. Snažit se o omezení konzumního způsobu života.

1.6 Rámcový vzdělávací program

Než si představíme samotné ukotvení EV v Rámcovém vzdělávacím programu (dále „RVP“) je třeba si říci, co to RVP vlastně je. Na jednotném metodickém portálu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy se můžeme dočíst, že „RVP tvoří obecně závazný rámec pro tvorbu školních vzdělávacích programů škol všech oborů vzdělání v předškolním, základním, základním uměleckém, jazykovém a středním vzdělávání. Do vzdělávání v České republice byl zaveden zákonem č. 561/2004 Sb.” (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2022).

S ohledem na téma předložené bakalářské práce se práce dále zaměřuje na RVP pro základní vzdělávání, jehož poslední verzi uveřejnilo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy v červnu roku 2023.

1.6.1 Ukotvení Environmentální výchovy v RVP

EV je zařazena mezi tzv. průřezová témata, která reprezentují okruhy aktuálních problémů současného světa a stávají se významnou a nedílnou součástí základního vzdělávání (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2023).

Průřezová témata reprezentují současné problémy, které jsou začleněny do RVP. Tyto témata odrážejí aktuální stav světa a společnosti. Proto je nezbytné, aby žáci aktivně zkoumali a porozuměli těmto problémům, neboť jejich řešení může ovlivnit budoucnost a životní prostředí, v němž budou žít (Průřezová témata, 2016). Mezi průřezová témata patří environmentální, osobnostní a sociální výchova, výchova demokratického občana, výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, multikulturní výchova a mediální výchova, mají jednotné zpracování, obsahují charakteristiku průřezového tématu a dále je v nich vyjádřen jeho přínos k rozvoji osobnosti žáka, jak v rovině kognitivní, tak v oblasti postojů a hodnot. Obsah průřezových témat doporučený pro základní vzdělávání je rozpracován do tematických okruhů, které obsahují nabídku témat, to je činností a námětů. Výběr témat a způsob jejich zpracování v učebních osnovách je v kompetenci školy. Průřezová témata tvoří povinnou část základního vzdělávání a škola je musí do vzdělávání zařadit na prvním i druhém stupni. Průřezová témata je možné integrovat do výuky v podobě samostatných předmětů, seminářů či kurzů, přičemž rozsah a způsob realizace výuky průřezových témat stanovuje školní vzdělávací plán (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2023).

1.7 Školní vzdělávací program

Školní vzdělávací program (dále také „ŠVP“) můžeme popsat jako “Kurikulární dokument, který je vytvářen pedagogickými zaměstnanci každé školy v České republice“ (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2022b).

Školní vzdělávací program musí být v souladu s RVP, ze kterého vychází. Za jeho tvorbu je zodpovědný primárně ředitel školy, avšak je žádoucí, aby byli všichni pedagogičtí pracovníci, zejména učitelé, kteří tento program využívají, do jeho sestavení zapojeni, a to z důvodu spoluzodpovědnosti za jeho správné vykonávání. Školní vzdělávací program se mění v závislosti na podmínkách a možnostech školy, dle úrovně znalosti

žáků a dále zohledňuje postavení školy v regionu i sociální prostředí, případně také opodstatněné požadavky zákonných zástupců. Kromě výše uvedeného, se ředitel školy při tvorbě ŠVP může dále inspirovat odbornými publikacemi. Například Lébllová (2016) doporučuje uplatňovat takové metody a formy vzdělávání, které vedou k aktivizaci žáků a k podpoře učení. Důležitou složkou environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty (EVVO) je přímé učení ve venkovním terénu, které je hlavně v předškolním věku navíc spojeno i s včasným rozvojem harmonické osobnosti a přirozené vitality dětí. Dalším důležitým prvkem je vyučovat EV v klidném a příjemném prostředí. Pobyt v přírodě a naslouchání životu přírody je součástí terapie člověka zatíženého každodenními povinnostmi, stresem a zlepšuje jeho psychickou rovnováhu (Máchal, 2000).

Jak jsme již uvedli v kapitole Obecné ukotvení Environmentální výchovy v Rámcově vzdělávacím programu, EV je řazena do tzv. průřezových témat. Z výsledku studie zabývající se umístěním environmentální výchovy ve vzdělávacím plánu Matějčka a kol. (2020) vyplývá, že EV je nejčastěji zahrnuta pod jiné předměty a pouze 18 % škol zahrnutých do studie, zařadily EV jako samostatný výukový předmět. Dominantní zastoupení EV můžeme najít v podobně orientovaných předmětech jako jsou přírodopis (biologie) a zeměpis. Začleněním EV do vzdělávacích plánů dochází k rozdělení této role mezi širší okruh učebních předmětů, jako je chemie, fyzika, matematika nebo výchova ke zdraví, a méně častěji mezi další předměty, jako je výtvarná a pracovní výchova, základy společenských věd, či jazyky. Ačkoliv implementace RVP posiluje možnost zahrnutí EV mezi různé předměty, včetně ty méně tradiční. Výsledky výzkumu ukazují, že širší škála předmětů je pro tyto účely využívána pouze sporadicky (Matějček a kol., 2020)

1.8 Běžná environmentální témata

Většina organismů má jistý vliv na prostředí a člověk není výjimkou. Tento vliv se za dobu, kdy se člověk vyskytuje na planetě značně měnil. Zpočátku byl tento vliv víceméně nenucený a nijak zvláště nezasahoval do okolního prostředí (Mezřický, 2005). Zlom však nastal ve 20. století, kdy došlo k výraznému růstu lidské populace. Od této chvíle dochází k postupné ztrátě biologické rozmanitosti, odlesňování, problémům s výživou, znečištěním ovzduší a vody ale také ke globální změně klimatu. Zároveň můžeme v této

souvislosti říci, že popisované problémy, které přímo či nepřímo souvisejí s životním prostředím, exponenciálně rostou. Pozitivním výsledkem těchto změn je, že EV získala na důležitosti jakožto prostředek prevence negativních dopadů lidské činnosti na životní prostředí a v této souvislosti se začala učit ve všech školách na všech úrovních. Výsledkem začlenění environmentální výchovy do vzdělávacího procesu by pak mělo být snížení následků již vzniklých environmentálních problémů a dále prevence možných budoucích negativních vlivů na lokální či globální úrovni (Sukma a kol., 2020).

1.8.1 Běžná environmentální témata v literatuře

Témata environmentální výchovy nejsou v rámci vzdělávacího procesu věcí nahodilou. Její okruhy jsou pevně dány v Rámcově vzdělávacím programu, přičemž obsah těchto okruhů je již konkrétně zpracován samotnými školami. Mimo samotné školy definuje obsah těchto kategorií i literatura. Rámcový vzdělávací program rozděluje témata EV do čtyř kategorií:

- Ekosystémy
- Základní podmínky života
- Lidské aktivity a problémy životního prostředí
- Vztah člověka a prostředí

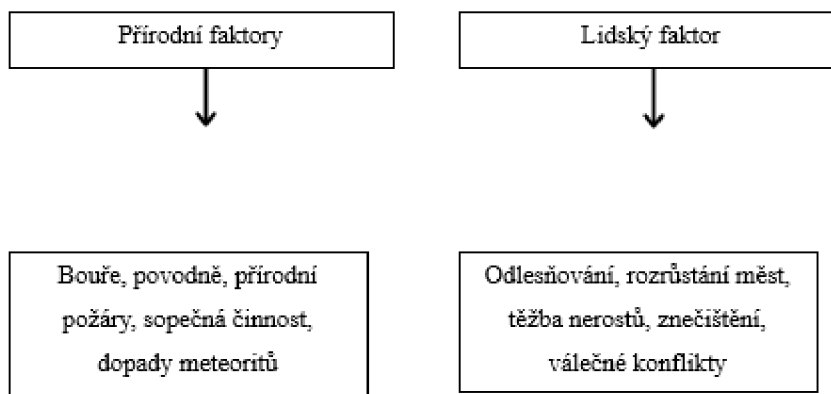
U každé z těchto kategorií si ukážeme několik názorných příkladů, které nám poskytnou lepší povědomí o obsahu daného tématu.

1.9 Ekosystémy

V popisované kategorii průřezového tématu EV se klade důraz na ekosystémy, jako jsou například vodní plochy, půda, lesy či pole a jejich význam pro přírodu. Dle Storcha a Mihulky (2000, str. 71) můžeme ekosystém popsat jako společenstvo a jeho neživé prostředí z hlediska toků a výměny látek a energií. “Ellenberg (1973) rozdělil ekosystém na dvě části. První z nich je část živá, do které patří biosféra, druhou pak složka neživá, do níž řadíme např. atmosféru, hydrosféru a litosféru.

Les: Les a jeho okolí je důležitý prvek pro ekosystémy a jejich význam pro člověka je klíčový.

Člověk má často nepříznivý vliv na lesy, zejména v souvislosti s odlesňováním, které je motivováno potřebou získat větší hospodářskou plochu (Matějček, 2007). Avšak člověk není jediný element, který negativně zasahuje do tohoto biomu (viz obr. 1), jsou to i některé přírodní faktory samy o sobě (Roth, 2020).

Obrázek 1 Původce negativních změn na lesy a jejich dopady (Roth, 2020)

Jak z výše uvedeného obrázku vyplývá, člověk má na lesní plochy a následné katastrofy velký vliv. Zásadním tématem v rámci řešeného ekosystému je odlesňování. Toto chování, které je konáno převážně z důvodu získávání půdy pro zemědělství, využíváním dřeva jako paliva, či jeho využití ke stavebním účelům, je problematické nejen kvůli komplikacím, jež jsou zobrazené v tabulce, ale také kvůli obrovskému úbytku lesa jako takového. Dalším, nikoliv však posledním negativním vlivem, je pak vytváření prázdných ploch, které následně vedou k uvolňování půdy a tím směřují k dalším přírodním hazardům, jako je např. eroze (Roth, 2020).

Pole a jeho okolí: V této části se v rámci školního vzdělávání probírá význam pole a jeho okolí. Zemědělství má, jak pozitivní vliv na člověka v rámci obživy, tak také negativní dopad na okolní krajinu. Mezi negativní dopady patří velké nároky na zavlažování, z čehož vzniká velké množství soli a následná snížená kvalita půdy. Dalším negativem způsobeným zavlažováním přírodními zdroji může v některých případech být i vyschnutí přírodního zdroje vody (Matějček, 2007).

Moře: Neméně důležitou roli v ekosystému hrají moře a oceány, a to kvůli množství řas, které mají mimo jiné schopnost navázat do své schránky CO₂ a následně ho absorbovat. Díky těmto benefitům přispívají řasy k regulaci množství skleníkových plynů v atmosféře, ale také k rostoucí diverzitě druhů a celkové kvalitě života v mořském prostředí (Storch, Mihulka, 2000).

1.10 Základní podmínky života

Popisovaná kategorie EV se zabývá všemi faktory, které jsou nezbytně nutné pro existenci organismů, jako jsou ovzduší a voda. Mimo jiné se zabývá i ochranou biologických druhů, které je třeba chránit z důvodu zachování biodiverzity. Mezi jednu z nejdůležitějších podmínek pro život na naší planetě je voda. Nejenže vodu potřebuje každý organismus na planetě ke svému životu, ale také je nezbytnou součástí jejich těl (Čabradová, 2010).

Voda: Voda je jednou z nejdůležitějších surovin na naší planetě, a proto je důležité, se její problematikou již od raného věku zabývat (Polášková a kol., 2011).

Tabulka 1: Rozdělení světových zásob vody (Polášková a kol., 2011).

Zásobník	Objem (km ³)	%
Oceány	1370	97,25
Ledovce	29	2,05
Spodní voda	4	0,29
Sladkovodní jezera	0,125	0,009
Slaná jezera	0,104	0,008
Půdní vlhkost	0,067	0,005
Atmosféra	0,013	0,0009
Vodoteče	0,0017	0,0001
Biosféra	0,0006	0,00004

Z tabulky 1 vyplývá, že sladká voda, která je pro člověka klíčová, tvoří zhruba 3 % z celkového množství vody na planetě Zemi. Právě z toho důvodu je žádoucí, abychom předešli problémům jako je například velká spotřeba vody a dále problémům spojených s nekvalitní a průmyslově znečištěnou vodou, která následně představuje zdravotní riziko (Polášková a kol., 2011).

Ovzduší: Původní zemská atmosféra byla úplně jiná, než jak ji známe teď. V průběhu milionů let prošla transformacemi, až do doby, kdy je pro organismy obyvatelná. Největší zásluhu na tom mají sinice, které výrazně pomáhaly ke zvýšení množství kyslíku na planetě. Aktuální složení zemské atmosféry je 79 % dusíku, 20 % kyslíku a 1 % jiných plynů. V této kategorii průřezového tématu EV se klade důraz na témata jako jsou ochrana ozonové vrstvy země, emisní situace, nebo problematika prachových

částic v ovzduší. Učí se, jak se tyto témata vyvíjela v průběhu let, jaký mají vliv na ekosystém a jak předejít a napravit zhoršující se situaci (Polášková a kol., 2011).

Ochrana biologických druhů: I když to na první pohled nemusí vypadat, v České republice se nachází velké množství rostlin a živočišných druhů zejména díky ideální poloze. Ochrana těchto druhů je stanovena v zákoně č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny, v platném znění, a rozčleněna je na obecnou a zvláštní druhovou ochranu. Obecná ochrana je zaměřena na ochranu populací a druhů před poškozováním či zničením. Druhová ochrana se zaměřuje na konkrétní druhy, které se vyskytují přirozeně a jsou vzácné (např. jeseter malý, vodouch stříbřitý, káčovka ploská či hřib rudonachový). Podle množství postižených jedinců se dále ochrana rozděluje na tři kategorie (ohrožené, silně ohrožené a kriticky ohrožené) (OCHRANA DRUHŮ, 2024)

1.11 Lidské aktivity a problémy životního prostředí

Člověka lze považovat za nejvlivnější druh na planetě Zemi. S rostoucím počtem obyvatel a nároků na jejich životy, dochází k viditelným změnám, jako je zvyšující se podíl člověka na globálním oteplování či nárůstu skleníkového efektu. Popisované jevy jsou spojovány s různými druhy dopravy, průmyslovou činností či odpadovým hospodářstvím (Storch, Míhulka, 2000). Z tohoto důvodu se v rámci EV žáci o vyjmenovaných problémech vzdělávají, abychom eliminovali podobné skutečnosti do budoucna a zajistili kvalifikovanou prevenci.

Druhy dopravy a ekologická zátěž: Negativní dopady dopravy na životní prostředí představují celosvětový problém a jsou považovány za velmi aktuální téma. Z vědeckého článku Kendra a kol. (2023) vyplývá, že ze všech druhů dopravních prostředků mají největší vliv na zhoršení ekologické situace automobily, které celkově produkují nejvíce skleníkových plynů a emisí. Záleží ovšem na jejich stáří, respektive na stáří použitých technologií, a typu pohonu, které tato auta využívají.

Průmysl a životní prostředí: Průmysl představuje nedílnou součást našeho životního prostředí. I když má průmysl své kladné stránky, nalezneme zde i mnoho negativních vlivů jako jsou například znečištění ovzduší, které má za následky rostoucí lidský podíl na globálním oteplování, nebo znečištění vody odpadními látkami. Důležitou roli v tomto tématu hraje i průmyslová revoluce, se kterou přišel rozkvět strojů. Právě v této době vzniklo největší množství znečištění v důsledku spalování fosilních paliv, čímž se do ovzduší dostávalo obrovské množství škodlivých látek, jako jsou saze

či uhlíkové plyny. Dalším negativním důsledkem průmyslové revoluce bylo špatné zacházení s odpadními látkami, které nebyly správně likvidovány a byly vypouštěny do přírody. Je proto důležité s odpadními látkami lépe zacházet, například skrz recyklaci (Vliv průmyslu na životní prostředí, 2022).

Odpady a hospodaření s nimi: Každý člověk vyprodukuje za jeden rok zhruba půl tuny odpadu. Z tohoto důvodu je nezbytné, aby se s těmito odpady nakládalo efektivně, a to hlavně s ohledem na životního prostředí. Právě proto bylo implementováno mnoho nástrojů, jak tuto situaci zlepšit. Mezi doporučené postupy řadíme recyklaci odpadu a průmyslových emisí CO₂, kompostování, či spalování nebezpečných odpadů (Barati a kol., 2022). S uvedenou skutečností je dále úzce spojené téma zajišťování ochrany životního prostředí obcí.

1.12 Vztah člověka a prostředí

Vztah mezi jedincem a přírodou je velmi důležitý. V současné době uvedená problematika nabývá na významu s ohledem na propojení mezi zdravím, psychickou pohodou a pobytem v přírodě. Je důležité brát člověka jako klíčový faktor těchto interakcí a uvědomit si své chování vůči životnímu prostředí. Tato kategorie EV se zabývá především uvědoměním si naší pozice v ekosystému a prohloubením interakce mezi těmito vlivy (Soga, Gaston, 2020).

Ekologický problém: Podle Burrow (2018) je pro efektivní řešení ekologických problémů klíčové, aby žáci vyvíjeli vlastní perspektivu na dané problémy. Je nezbytné, aby porozuměli přírodnímu světu, aktivně se angažovali v hledání řešení těchto ekologických výzev a měli schopnost samostatného rozhodování. Zároveň je tato forma výuky vysoce efektivní metoda pro zlepšení výsledku učení.

1.13 Ekoškola

Samotný pojem ekoškola (Eco school) vešel do povědomí v roce 1955 jako odezva Summitu Země v Riu de Janeiru. Jedná se o neziskový mezinárodní program organizace FEE (Foundation for Environmental Education). Díky organizaci UNEP (United Nations Environment Programme) a Evropské komisi se tento projekt začal rozvíjet i v mnoha dalších zemích a regionech, jako jsou například Afrika, Latinská Amerika či Oceánie. Zejména v Jihoafrické republice se tento projekt stal velice populárním. V akademickém roce 2006/2007 se do projektu Ekoškola zapojilo kolem 40 zemí a účastnilo se více než 21 tisíc škol. V České republice je tento program iniciován v rámci Sdružení Tereza a regionálními koordinátory jsou například střediska ekologické výchovy Divizna či Lipka (Činčera, 2008). V roce 2023 je do tohoto projektu zapojeno 59 tisíc škol ze 74 zemí světa, přičemž z tohoto počtu je zhruba 400 škol v České republice (Ekoskola.cz/o-programu/temata/, 2023).

1.14 Principy výuky v ekoškole

Cílem ekoškol je vzbudit v žácích povědomí o environmentálních problémech a jejich rizicích. Důležitým prvkem je zapojení žáků do aktuálních environmentálních problémů prostřednictvím práce v kolektivu a na školních projektech (Činčera, 2008). Dopady, které environmentální problémy představují, se v Ekoškolách rozdělují podle programu, který daná škola má, věku a schopností žáků. Ekoškola pracuje na základě tzv. sedmi kroků, přičemž v rámci těchto kroků se žáci aktivně zapojují do environmentálních problémů v jejich okolí a pracují na jejich eliminaci. Níže si uvedeme některé environmentální problémy a jejich význam pro školu.

- biodiverzita - Škola se zaměřuje na ochranu a zvyšování biodiverzity v jejím okolí, podporuje se druhová rozmanitost.
- doprava – Podporuje se ekologičtější doprava do i ze školy s cílem snížit emisní zátěž a hlučnost. Dále se pořádají například cyklistické dny a hledají se cesty k bezemisnímu dopravování.
- klimatické změny – Pozoruje se dopad školy na klima a hledají se stanoviska, která by pomohla ke zlepšení vzniklé situace.
- odpady - Dbá se na třídění, recyklaci a opravy poškozených věcí. Cílem je, aby co nejméně odpadu skončilo ve směsných odpadech.

- Energie - U tohoto tématu je nedílnou součástí měření elektrické a tepelné energie. Škola poté podniká kroky, které by měly snížit její energetickou zátěž.
- jídlo a svět – Zabývá se například plýtváním potravin, dále škola ve svých prostorech vytvoří místo, kde může pěstovat vlastní zeleninu či ovoce.
- prostředí školy – Hlavním cílem je udělat ze školy místo, které bude jak ekologické, tak bezpečné a harmonické.
- šetrný spotřebitel – Šetrný spotřebitel se snaží udržitelně nakupovat a hledají se alternativy k šetrnému využití.
- voda – Toto téma se zaměřuje na efektivní využívání pitné vody, přičemž se snaží pracovat například i s dešťovou vodou.
(Ekoskola.cz/o-programu/temata/, 2023).

Níže v textu popíšeme všech 7 kroků, které jsou nezbytné k založení ekoprojektu a jejich využití a benefity nejen pro žáky, pedagogy ale i pro samotné školy.

1. Založení ekotýmu – Každá ekoškola si vytvoří tzv. ekotým, který může být složen naprosto libovolně a můžou se do něj zapojit jak žáci a studenti, tak ale i nepedagogičtí pracovníci školy. Takto vytvořený tým pak navenek prezentuje myšlenky celé školy.
2. Průzkum školy – Cílem tohoto průzkumu je najít a prozkoumat environmentální a sociální problémy školy.
3. Akční plán – Toto téma navazuje na předchozí kroky. Poté, co tým najde environmentální a sociální problémy školy, vytvoří tzv. akční plán, který má za úkol dané problémy školy vyřešit.
4. Sledování a hodnocení – Za účelem možnosti vyhodnocení výsledků je důležité sledovat a měřit plnění akčního plánu. Tyto výsledky by měly být aktualizovány a měla by je mít možnost vidět celá škola.
5. Práce s učební plánem – Projekty ekoškoly jsou mimo jiné propojovány s učebními osnovami a integrovány do školní komunity. Cílem tohoto kroku je, aby všichni studenti získali povědomí o aktuálních environmentálních a sociálních problémech, které se v běžném životě vyskytují.

6. Informovat a zapojit – Je důležité, aby se zapojili všichni studenti, pedagogičtí i nepedagogičtí pracovníci, a to s cílem zajistit šíření povědomí o problematice do širšího okruhu společnosti.
7. Vypracování ekologického kodexu – Tento krok zavazuje školu k jeho vypracování, avšak formát, který tato škola bude využívat, může být zvolen libovolně, například báseň, píseň, či kresba. Tento kodex musí být dále viditelně vyvěšen ve školní budově. Také by měl být pravidelně revidován při změně cílů a záměrů školy.

1.15 Podmínky získání statusu ekoškola

Po dvou letech od založení projektu může škola zažádat o udělení statusu tzv. Zelené vlajky. Udělení tohoto statusu je podmíněno provedením auditu, který spolu s koordinátorem programu ve formě návštěvy, posoudí, zdali škola postupovala tak, jak má, a jestli splnila všechny vytyčené cíle. V případě úspěchu školní instituce získá tento status a může nést status ekoškola. V případě, že se škola rozhodne tento status držet i do budoucna, musí jej pravidelně obhajovat. Při nesplnění požadovaných kroků a cílů jej automaticky ztrácí (Ecoschools global, 2023).

2 Cíl a metodika

Hlavním cílem praktické části práce je prostřednictvím dotazníkového šetření zjistit informovanost o environmentálních problémech a jejich respektování současnými žáky základních škol.

Pro zjištění informovanosti žáků o environmentálních tématech bylo využito dotazníkové šetření ve třech školách v Jihočeském kraji, konkrétně v Písku a jeho okolí. Po dohodě s vyučujícími ze všech participujících základních škol byl dotazník rozdán v papírové formě žákům 8. tříd. Žáci byli předem informováni o účelu dotazníku, o jeho anonymitě, jakož i o tom, že na základě odpovědí v dotazníku nebudou nijak klasifikováni. Lhůta pro vyplnění dotazníku byla stanovena na 20 minut, což většině žáků nečinilo problém a mnozí ho vyplnili ještě před jeho uplynutím.

Organizace dotazníkového šetření a způsob distribuce byly zvoleny z důvodu zajištění dostatečného množství respondentů. V rámci vyhodnocení výsledků došlo u autorem práce vybraných otázek k porovnání odpovědí žáků navštěvujících vzdělávací instituci s certifikací Ekoškola a školy bez popisované certifikace.

V rámci Ekoškoly spolupracovalo celkem 53 žáků, z institucí bez certifikace dotazník vyplnilo 49 respondentů. Vyhodnocení dat proběhlo v aplikaci Google Forms. Z hlediska menšího počtu respondentů můžeme brát výsledky pouze na orientační bázi. Mohou sloužit jako pilotní průzkum k tématu.

2.1 Dotazník

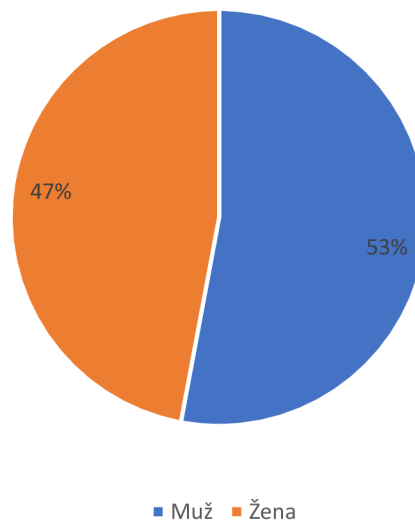
Dotazník se skládal celkem z 23 otázek a byl vytvořen autorem této práce, přičemž obsahoval jak uzavřené otázky, u kterých mohl respondent zvolit jednu nebo více než jednu z nabízených odpovědí, tak i otevřené otázky u nichž mohl respondent formulovat odpověď vlastními slovy (viz Příloha 1). Popisovaným způsobem byla orientačně ověřena informovanost o řešené problematice. Výsledky dotazníku, respektive jeho jednotlivých otázek byly poté zaneseny do grafů. U některých otázek se stalo, že na ni respondent neodpověděl. Díky tomu se u některých položek objevuje možnost nezodpovězeno. U otevřených otázek došlo ke kategorizaci odpovědí do významově blízkých skupin.

3 Výsledky

V následující kapitole jsou představeny výsledky vyhodnocení odpovědí na jednotlivé otázky, které byly součástí dotazníkového šetření. Výsledky jsou prezentovány jak vizuálně pomocí grafů, tak i slovně okomentovány. U vybraných otázek byly výsledky rovněž vyhodnoceny podle typu školy, do jaké respondenti docházejí (ekoškola/bez ekologické certifikace), s cílem zjistit, zdali tato skutečnost hraje roli.

3.1 Vyhodnocení odpovědí respondentů na jednotlivé otázky

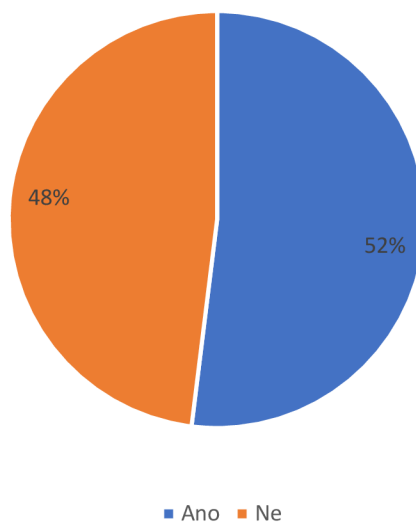
Otázka č. 1: Jaké je vaše pohlaví?

Obrázek 2 Pohlaví (Autor, 2024)

Na základě vyhodnocení odpovědí od respondentů lze konstatovat, že početně jsou obě pohlaví u respondentů téměř vyvážené, přičemž lze pozorovat nepatrnou převahu mužů s 53 % oproti 47 % žen (viz obrázek 2).

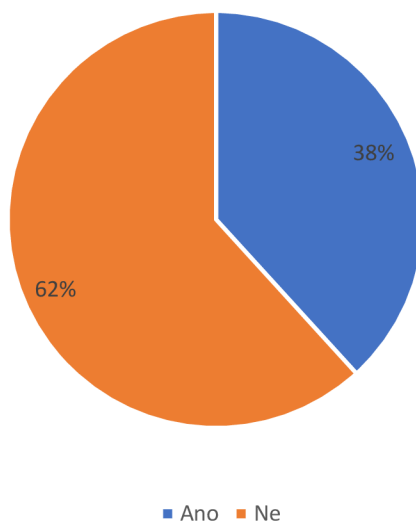
Otázka č. 2: Navštěvuji školu se statusem ekoškola.

Obrázek 3 Navštěvovanost jednotlivých škol (Autor, 2024)

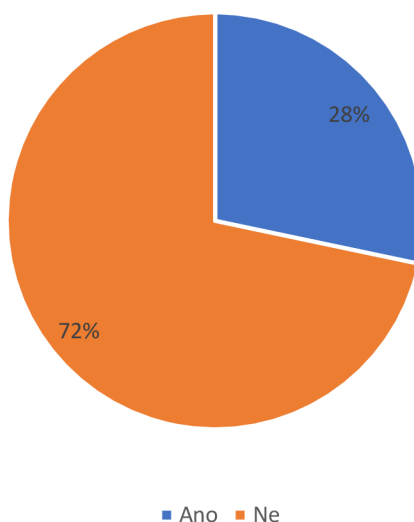
V druhé otázce, týkající se toho, zda respondent navštěvuje školu se statusem ekoškola, z celkových 102 respondentů dotazníkového šetření odpovědělo 52 % studentů kladně a zbytek, tj. 48 % respondentů odpovědělo, že chodí do školy běžné (viz obr. 3). Přibližně stejný podíl zastoupení obou typů škol však není náhodný, okruh respondentů byl s tímto záměrem předem zvolen. Díky tomu pak může být u vybraných otázek provedeno orientační srovnání výsledků odpovědí u žáků ekoškol a běžných škol.

Otázka č. 3: Zním pojem environmentální výchova.

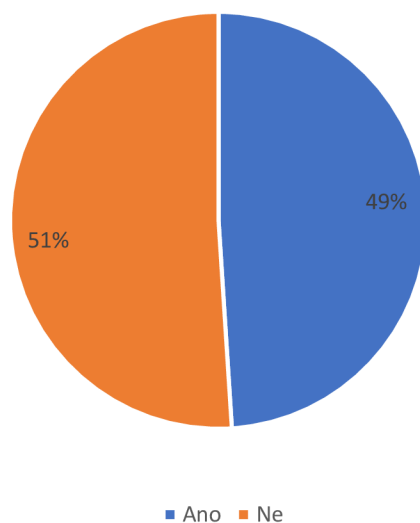

Obrázek 4 Znalost pojmu environmentální výchova (Autor, 2024)

Vyhodnocení odpovědí na otázku podává obr. č. 4, ze kterého je zřejmé, že 62 % žáků dle svých slov neví, čím se environmentální výchova zabývá a pouze 38 % jich to ví. U této otázky je ještě zajímavé vyhodnocení odpovědí v závislosti na tom, na jakou školu žák dochází, tj. zkombinovat výsledky otázky č. 2 a 3. Vyhodnocení odpovědí na tuto otázku žáků s certifikací Ekoškola podává obr. 5, odpovědi žáků z běžných škol shrnuje obr. 6.

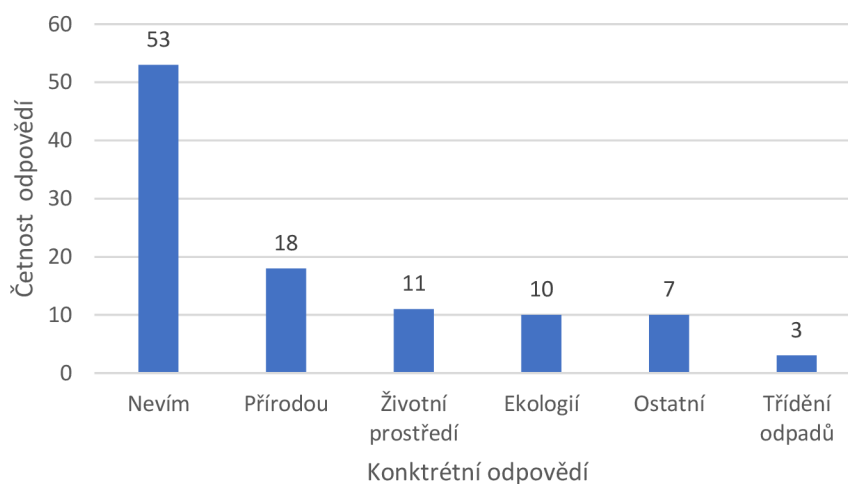
Obrázek 5 Vyhodnocení odpovědí žáků Ekoškoly na otázku č. 3 (Autor, 2024)

Obrázek 6 Výhodnocení odpovědi žáků běžné základní školy na otázku č. 3 (Autor, 2024)

Co je to pojem environmentální výchova, ví dle svých odpovědí pouze 28 % žáků Ekoškoly, zatímco u žáků, kteří chodí na běžnou základní školu, dosahuje tento podíl vyšší hodnoty, a to 49 %. Výsledky odpovědí na tuto otázku jsou poněkud překvapivé, neboť by se s ohledem na hlubší zaměření Ekoškoly na environmentální témata dalo očekávat, že podíl žáků mající představu o pojmu environmentální výchovy bude znatelně vyšší, a to i ve srovnání se žáky z běžných škol. Zkoumání příčin tohoto zjištění je však již mimo předmět zkoumání této práce. Výsledky by mohly být zkráceny malým počtem respondentů.

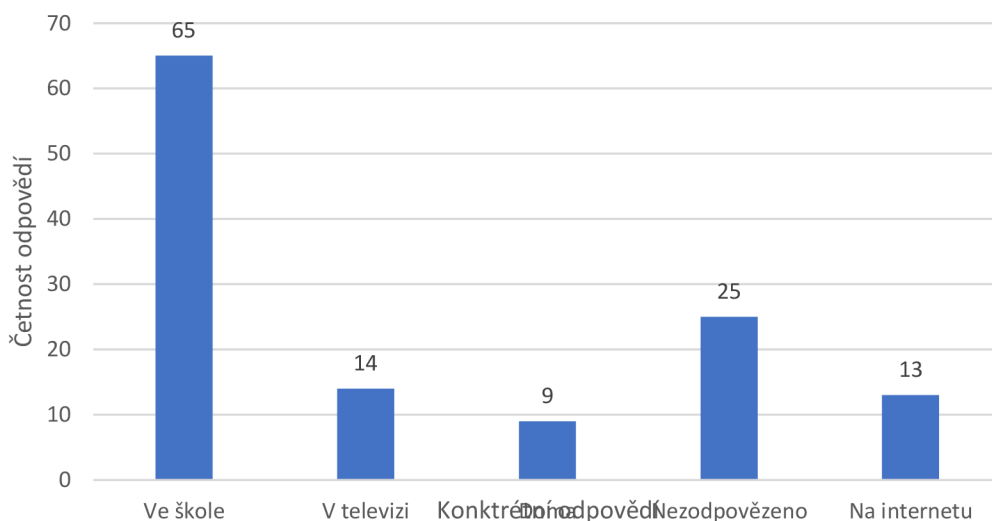
Otázka č. 4: Napište vlastními slovy, čím se environmentální výchova zabývá.

Obrázek 7 Obsah environmentální výchovy (Autor, 2024)

Čím se environmentální výchova zabývá neví více jak 50 % respondentů (viz obr. 7), což víceméně souvisí se samotnou neznalostí pojmu environmentální výchova. Přibližně pětina odpovědí v sobě obsahovala, že se environmentální výchova zabývá přírodou. Dalších 10 % respondentů si myslí, že se environmentální výchova zabývá životním prostředím a přibližně stejné množství respondentů odpovědělo, že ekologií. Třídění odpadu pak odpověděli 3 žáci. Ostatní odpovědi byly již více specifické a nešly přiřadit k předchozím kategoriím. Takovýchto odpovědí bylo 7 (např. Poznáváním vzniku a vývoje země, či elektronika).

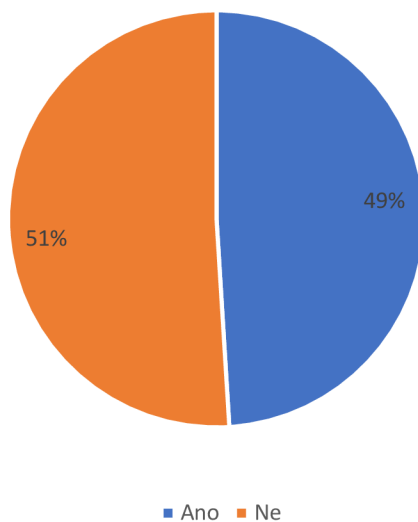
Otázka č. 5: O environmentální výchově jsem se dozvěděl/a...

Obrázek 8 Informovanost o environmentální výchově (Autor, 2024)

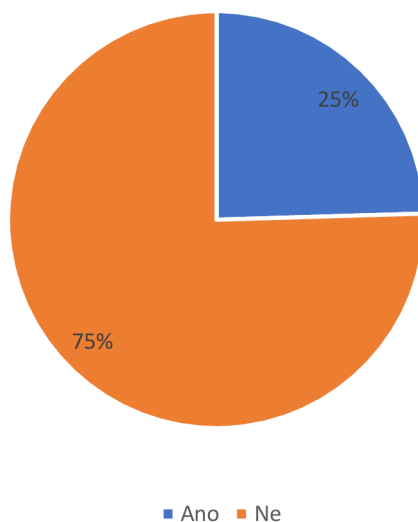
Vyhodnocení odpovědí na otázku č. 5 podává obr. 8. Nejčastějším místem, odkud se žáci dozívají o environmentální výchově je škola. Popisovaná odpověď se vyskytla v přibližně dvou třetinách všech odpovědí (při nezahrnutí dotazníků bez jakékoli vybrané možnosti). Uvedené zjištění potvrzuje důležitost školy při vzdělávání mladých lidí v oblasti péče o životní prostředí. Dalšími nejčastějšími odpověďmi pak byla televize, internet a domov, kdy tyto možnosti byly zaznamenány postupně u 14, 13 a 9 odevzdaných dotazníků.

Otázka č. 6: Jsou podle vás environmentální témata dostatečně zmiňována ve společnosti?

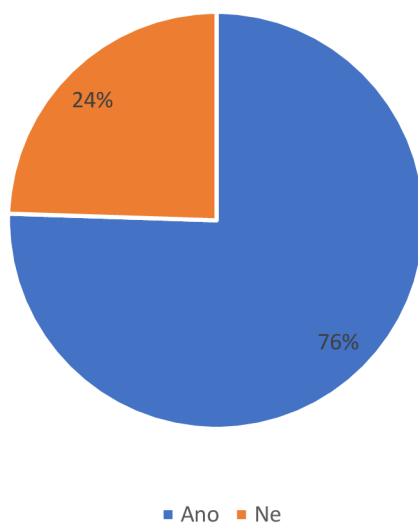

Obrázek 9 Povědomí o zmiňování environmentálních témat ve společnosti (Autor, 2024)

Odpovědi respondentů na otázku č. 6 ukazují, že názory, zda jsou environmentální témata dostatečně zmiňována ve společnosti, jsou víceméně vyvážené (viz obr. 9). Zajímavější pohled však nabízejí výsledky rozlišené podle typu školy.

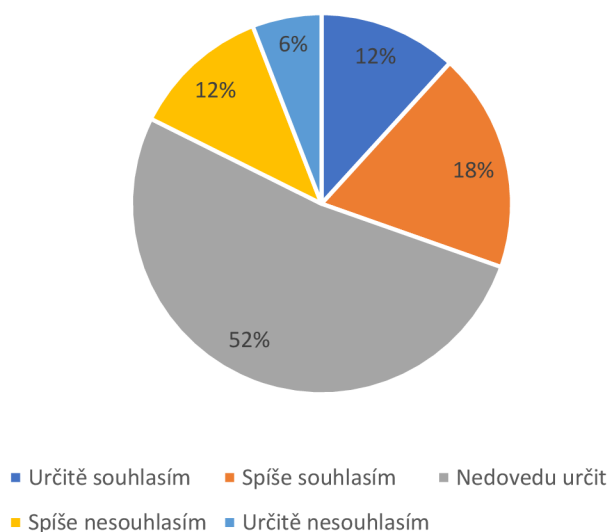
Obrázek 10 Vyhodnocení odpovědi žáků Ekoškoly na otázku č. 6 (Autor, 2024)

Obrázek 11 Vyhodnocení odpovědí žáků běžné základní školy na otázku č. 6 (Autor, 2024)

Zde byly odpovědi na tuto otázku zcela opačné. Jak můžeme vidět na obr. 10, to že jsou environmentální témata zmiňována ve společnosti dostatečně, si myslí 25 % respondentů z Ekoškol, zatímco z běžných škol si toto myslí 76 % respondentů (viz obr. 11). Je tedy vidět, že ačkoliv celkově jsou oba názory zastoupené prakticky shodně, v jednotlivých typech škol jsou už rozdíly znatelné.

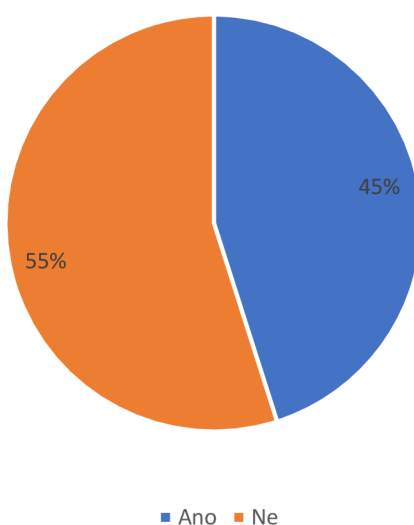
Otázka č. 7: Problematika životního prostředí je ve společnosti přehnaně zveličována.

Obrázek 12 Názor na přehnanost zobrazování problémů životního prostředí ve společnosti

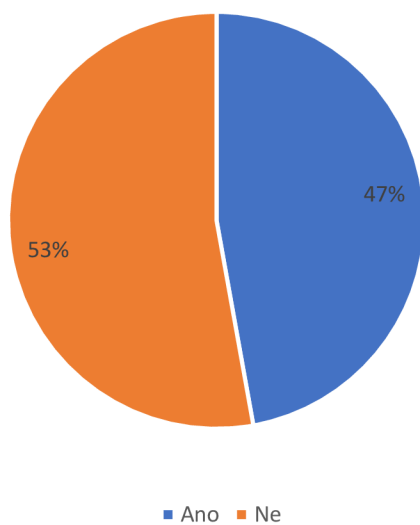
Z výsledků sedmé otázky (viz obr. 12) vyplývá, že přibližně 30 % respondentů se domnívá, že je problematika životního prostředí ve společnosti přehnaně zveličována. 20% jich je o této skutečnosti přesvědčeno určitě. Na druhé straně 18 % respondentů s tvrzením spíše nesouhlasilo, určitě nesouhlasila jen 4 % respondentů. Více jak polovina respondentů však na tuto otázku nedokázala odpovědět.

Otázka č. 8: Zajímám se o problematiku životního prostředí.

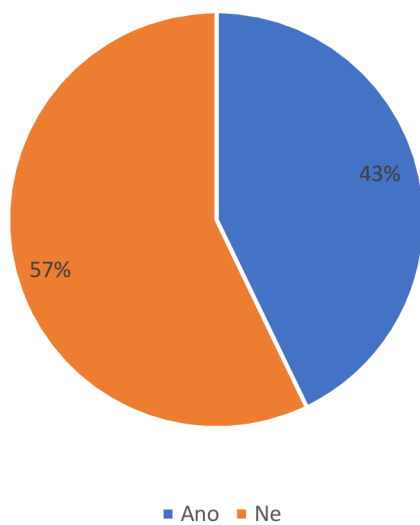

Obrázek 13 Zájem o problematiku životního prostředí (Autor, 2024)

Další položka byla zaměřena na zájem žáků o problematiku životního prostředí. Jak lze vidět na obr. 13, většina studentů (55 %) se o tuto problematiku nezajímá a pouze 45 % ano. Toto rozložení se navíc nijak zásadně neliší od typu školy, na kterou respondenti docházejí (viz obr. 14 a 15).

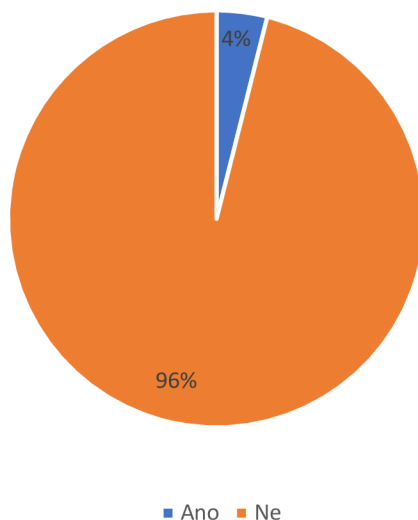

Obrázek 14 Vyhodnocení odpovědi žáků Ekoškoly na položku č. 8 (Autor, 2024)

Obrázek 15 Vyhodnocení odpovědi žáků běžné základní školy na položku č. 8 (Autor, 2024)

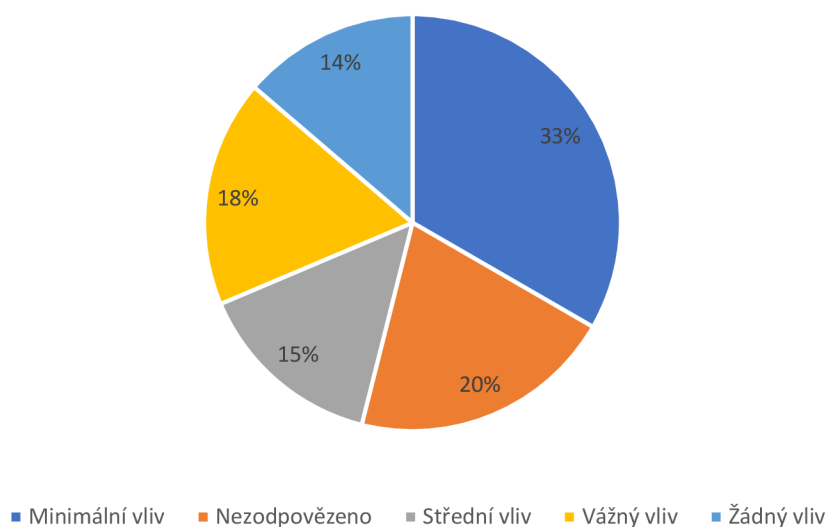
Otázka č. 9: Navštěvuji nějaký kroužek zabývající se životním prostředím a okolní přírodou.

Obrázek 16 Účast na kroužku o životním prostředí a přírodě (Autor, 2024)

Zda žáci navštěvuji nějaké kroužky spojené s životním prostředím zkoumala 9. otázka. Z výsledků (viz obr. 16) můžeme vidět, že hned 96 % studentů, tj téměř všichni, na žádný kroužek zabývající se životním prostředím nechodí a pouze 4 % žáků naopak ano. Zde je tedy otázka, co je tomu příčinou, přičemž se nabízí hned několik možností. Buď tyto kroužky nejsou pro dané žáky v jejich lokalitě dostupné, úroveň environmentální výchovy je pro ně dostatečná v rámci školní docházky, či zkrátka o tyto kroužky nemají zájem. Hledání skutečné příčiny však opět není předmětem zkoumání této práce.

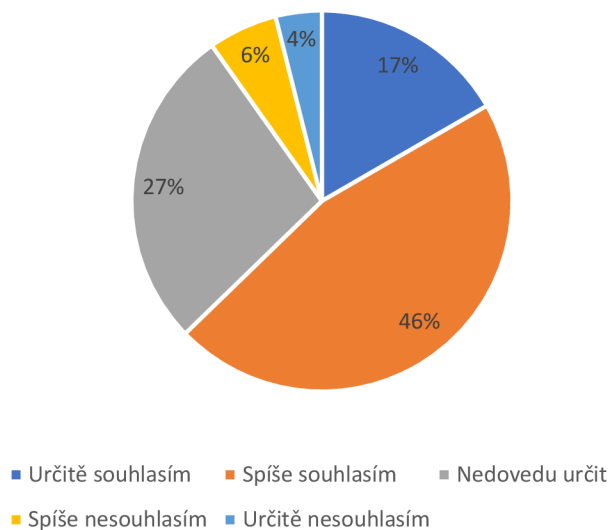
Otázka č. 10: Aktuální problémy životního prostředí mají na můj život...

Obrázek 17 Vliv aktuálních problémů životního prostředí na můj život (Autor, 2024)

Odpovědi na desátou otázku byly původně rozděleny do 4 kategorií, při vyhodnocování byla dodatečně doplněna pátá kategorie, a to nezodpovězeno. Jak je patrné z obr. 17, téměř polovina respondentů se na základě výsledků domnívá, že aktuální problémy životního prostředí mají na jejich život žádný či minimální vliv, když 33 % z nich odpovědělo minimální vliv a 14 % žádný vliv, naopak třetina respondentů si myslí, že vliv životního prostředí na vlastní život má střední (15 %) či dokonce vážný vliv (18 %). Zbýlých 20 % respondentů na otázku neodpovědělo.

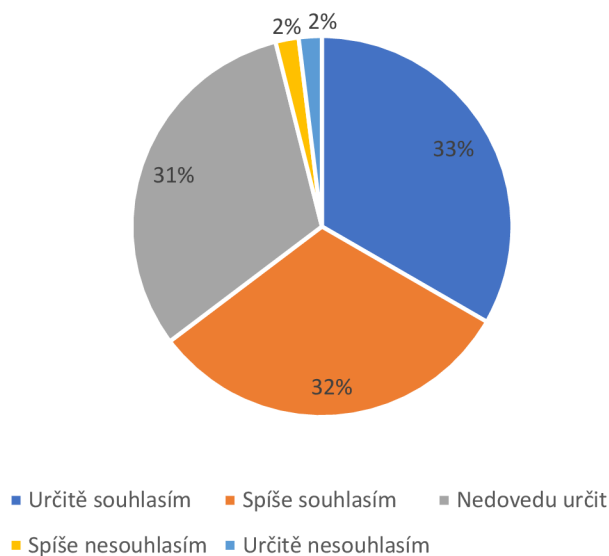
Otázka č. 11: Aktuální problémy životního prostředí vnímám jako velký problém.

Obrázek 18 Závažnost vnímání aktuálních problémů životního prostředí (Autor, 2024)

Aktuální problémy životního prostředí považují za velký problém téměř dvě třetiny respondentů (viz obr. 18), přičemž 17 % z nich s tímto tvrzením souhlasí určitě a 46 % spíše. Naopak, pouze 10 % respondentů s daným výrokem nesouhlasí (4 % určitě a 6 % spíše). Zbýlých 27 % respondentů neodpovědělo.

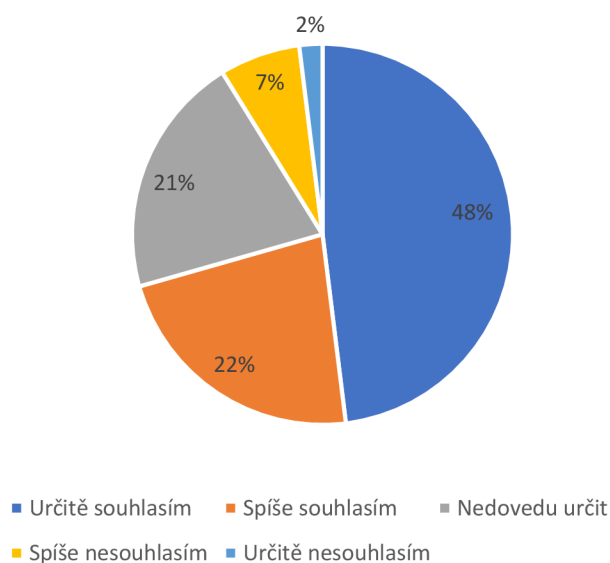
Otázka č. 12: Současné generace mají z hlediska vlivu na životní prostředí závazky ke generacím budoucím.

Obrázek 19 Vliv současné generace na budoucí vliv životního prostředí (Autor, 2024)

S existencí závazku současné generace ke generacím budoucím z hlediska vlivu na životní prostředí souhlasí téměř všichni respondenti, kteří na otázku odpověděli. Třetina z nich, jak dokládá obr. 19, s tímto tvrzením souhlasí určitě a třetina z nich o něco opatrněji – spíše. Naopak, nesouhlasí pouhé 4 % respondentů. Ti, co na otázku neodpověděli, představují přibližně třetinu všech respondentů.

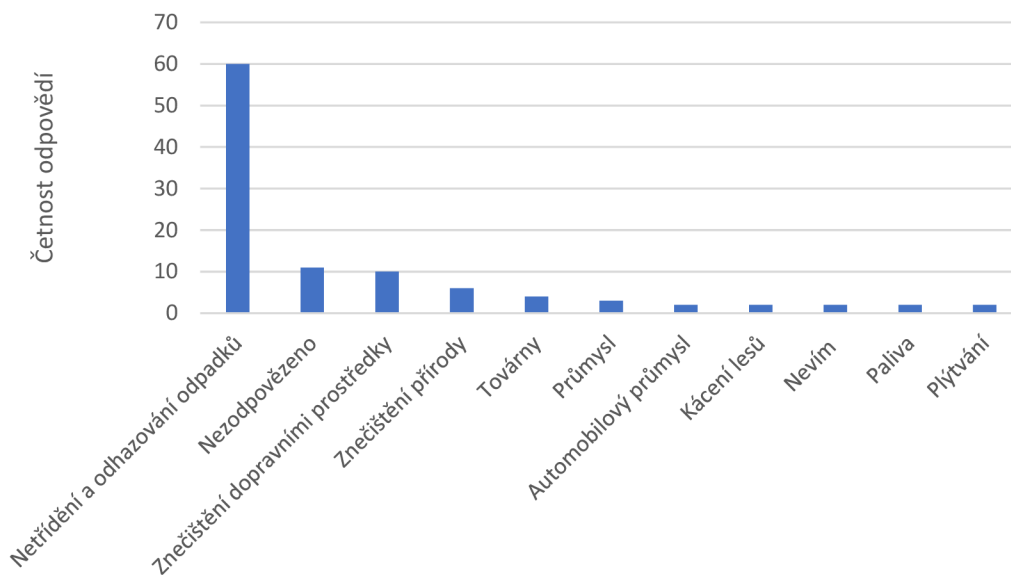
Otázka č. 13: Životní prostředí nejvíce zatěžuje člověk.

Obrázek 20 Člověk jako hlavní zátěž pro životní prostředí (Autor, 2024)

I u zdejší odpovědi výsledky ukazují, že dochází k obecné shodě ohledně největšího původce zátěže životního prostředí, a to člověka. S tímto tvrzením souhlasí, jak je patrné z obr. 20, 70 % respondentů (48 % z nich určitě, 22 % spíše), nesouhlasí 9 % respondentů (7 % spíše a 2 % určitě). Na otázku neodpovědělo 21 % respondentů.

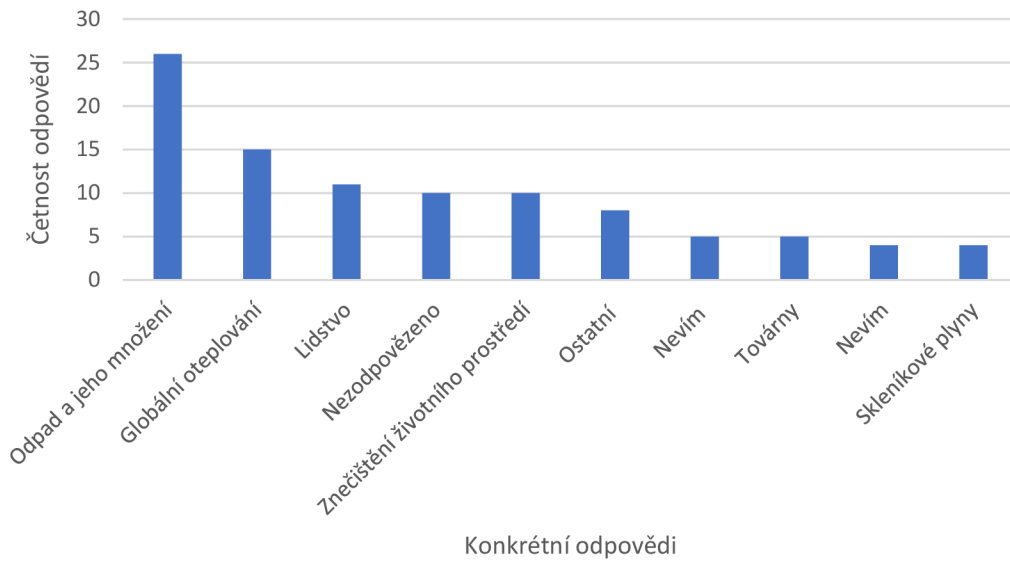
Otázka č. 14: Uved'te, jakým způsobem škodí člověk životnímu prostředí.

Obrázek 21 Antropogenní vliv na životní prostředí (Autor, 2024)

U odpovědí na otázku, čím člověk nejvíce škodí životnímu prostředí, byla rovněž provedena kategorizace odpovědí na základě podobnosti odpovědí. Za nejčastější způsob považují respondenti netřídění odpadků a také jejich odhazování na místa k tomu neurčená. Popisovaná odpověď byla obsažena u odpovědí 60 respondentů (viz obr 21). Ostatní způsoby byly obsaženy u výrazně menšího počtu odpovědí. Řadí se mezi ně např. znečištění dopravními prostředky (10 odpovědí), znečištění přírody (6 odpovědí) či továrny (4 odpovědi).

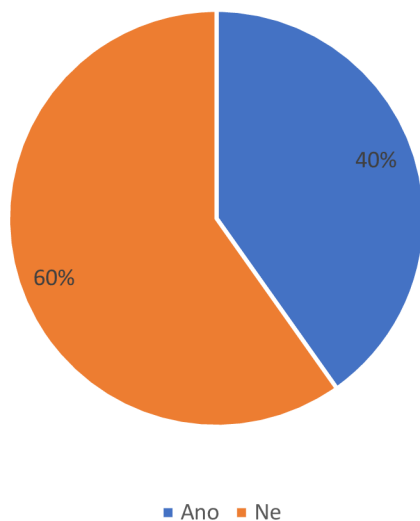
Otázka č. 15: Doplňte, co považujete za největší problém životního prostředí.

Obrázek 22 Největší problém životního prostředí (Autor, 2024)

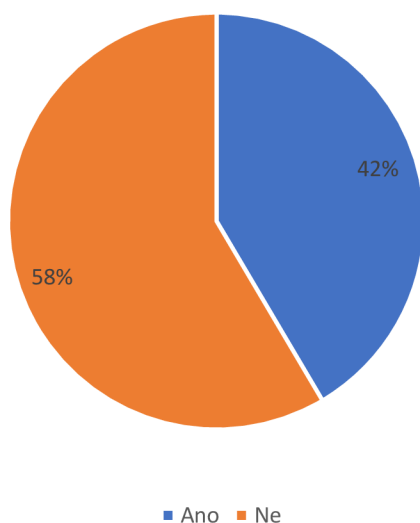
V pořadí třetí otevřené otázky, u které následně proběhla kategorizace odpovědí na základě jejich podobnosti, byl respondent dotazován na největší problémy životního prostředí. Nejčastější problém uveden u 26 odpovědí souvisí s odpadem a jeho množením. Dalšími problémy, které respondenti zmiňují, jsou globální oteplování (15 odpovědí), lidstvo samotné (11 odpovědí) či znečištění životního prostředí (10 odpovědí). Všechny odpovědi a jejich počty shrnuje obr. 22.

Otázka č. 16: Informuje vaše škola dostatečně o environmentálních tématech?

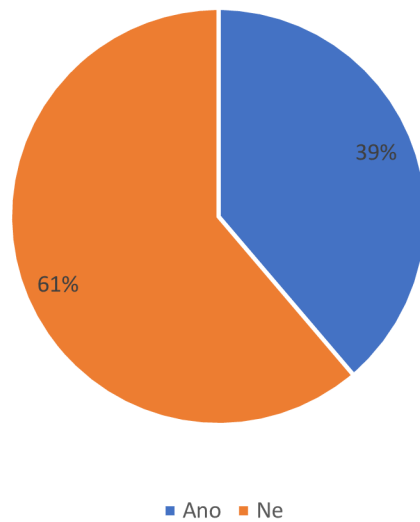

Obrázek 23 Informovanost škol ohledně environmentálních témat (Autor, 2024)

V další otázce je respondent dotazován, zda jeho škola dostatečně informuje o environmentálních tématech. Pouze 40 % respondentů se domnívá, že jeho škola informuje dostatečně, zbylých 60 %, že nikoliv (viz obr. 23). Pro srovnání je ještě provedeno vyhodnocení této otázky i na základě typu školy, do které respondent dochází. Z obr. 24 i 25 vyplývá, že situace na obou typech škol je z pohledu jejich žáků víceméně totožná. Překvapivě se i většina dotazovaných žáků školy s certifikací Ekoškola domnívá, že škola nedostatečně informuje o environmentálních tématech.

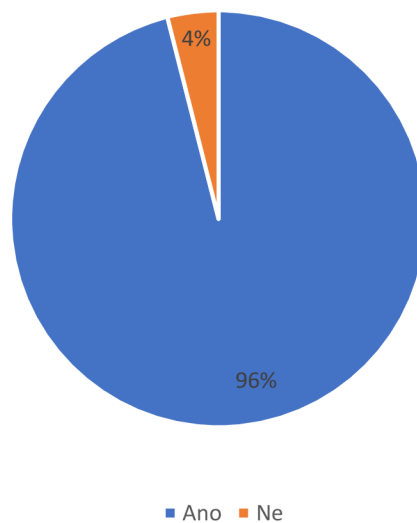

Obrázek 24 Vyhodnocení odpovědí žáků Ekoškoly na otázku č. 16 (Autor, 2024)

Obrázek 25 Výhodnocení odpovědi žáků běžné základní školy na otázku č. 16 (Autor, 2024)

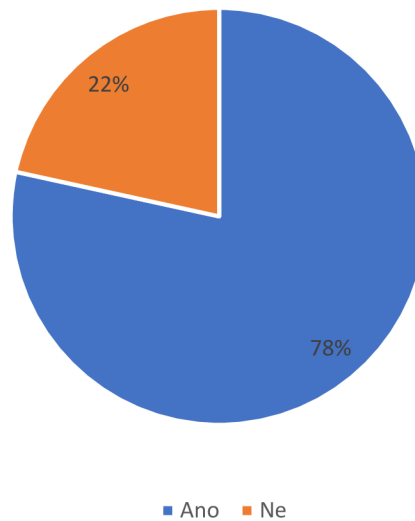
Otázka č. 17: Umožňuje vaše škola třídít odpad?

Obrázek 26 Možnost třídění odpadů ve školách (Autor, 2024)

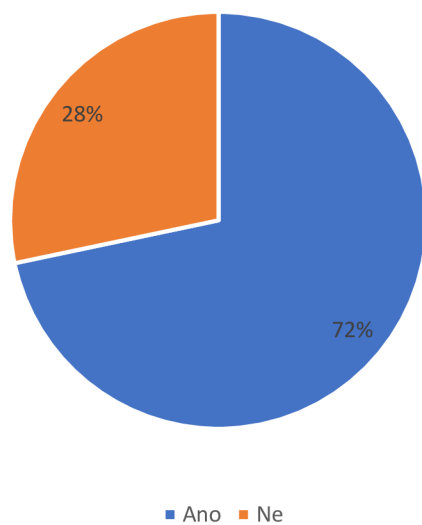
V rámci sedmnácté otázky byli respondenti dotazováni, zda mají možnost třídít odpad ve své škole či jestli vědí, zda jejich škola umožňuje třídít odpad. Dle výsledků zobrazených v obr. 26 si jsou téměř všichni žáci (96 % z nich) vědomi, že jejich škola umožňuje třídít odpad.

Otázka č. 18: Třídíte odpad v domácnosti?

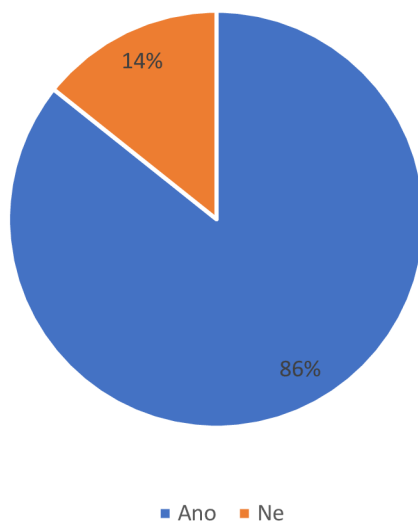

Obrázek 27 Míra třídění odpadů v domácnosti (Autor, 2024)

Na otázku, zda respondenti doma třídí odpad jich 78 %, jak je znázorněno v obr. 27, odpovědělo že ano, zbylých 22 % že ne. Dále bylo zjištěno, jak se tento podíl liší podle toho, do jaké školy žáci docházejí. V případě Ekoškoly je podíl těch, co doma odpad třídí, nižší, a to 72 % (viz obr. 28), oproti běžné škole, kde tento podíl dosahuje 86 % (viz obr. 29). Ačkoli by se dalo očekávat, že podíl těch, co doma třídí odpad, bude v případě Ekoškoly vyšší, je nutné vzít v potaz to, že žáci obecně mají omezený vliv na chod domácnosti. Ten zpravidla ovlivňují právě rodiče či jiné dospělé osoby v domácnosti.

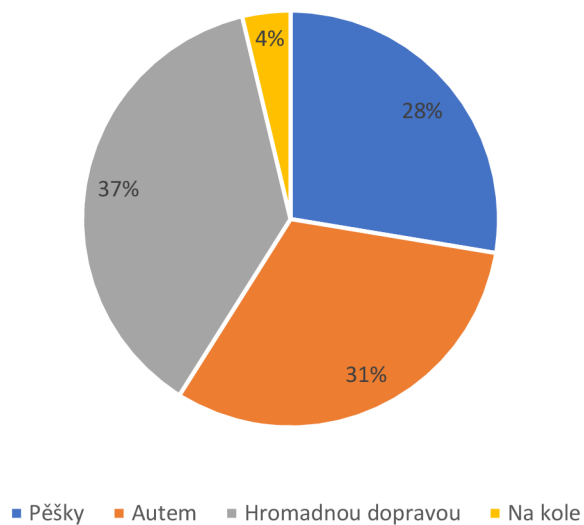

Obrázek 28 Vyhodnocení odpovědí žáků Ekoškoly na otázku č. 18 (Autor, 2024)

Obrázek 29 Vyhodnocení odpovědí žáků běžné základní školy na otázku č. 18 (Autor, 2024)

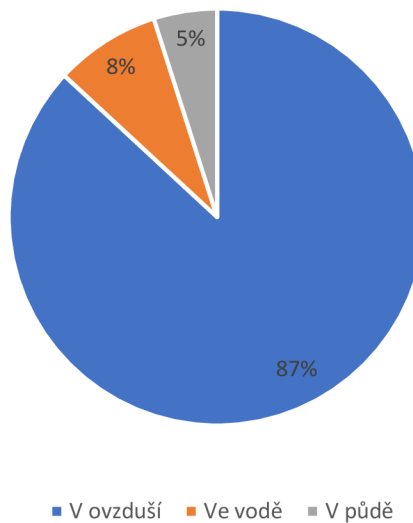
Otázka č. 19: Jakým způsobem se dopravujete do školy?

Obrázek 30 Způsob dopravy do školy (Autor, 2024)

U této otázky někteří žáci zvolili více odpovědí, z toho důvodu mohly být zařazeny do více kategorií. Nejčastějším způsobem, jak se žáci dopravují do školy, je dle obr. 30 hromadná doprava s (37 %) podílem všech odpovědí. Dalším je doprava osobním automobilem (31 %) a pěšky (28 %). Nejméně častým způsobem zůstává kolo (pouze 4 %).

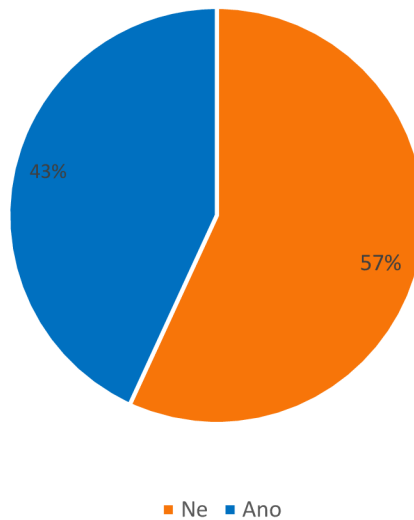
Otázka č. 20: Smog se vyskytuje...

Obrázek 31 Výskyt smogu (Autor, 2024)

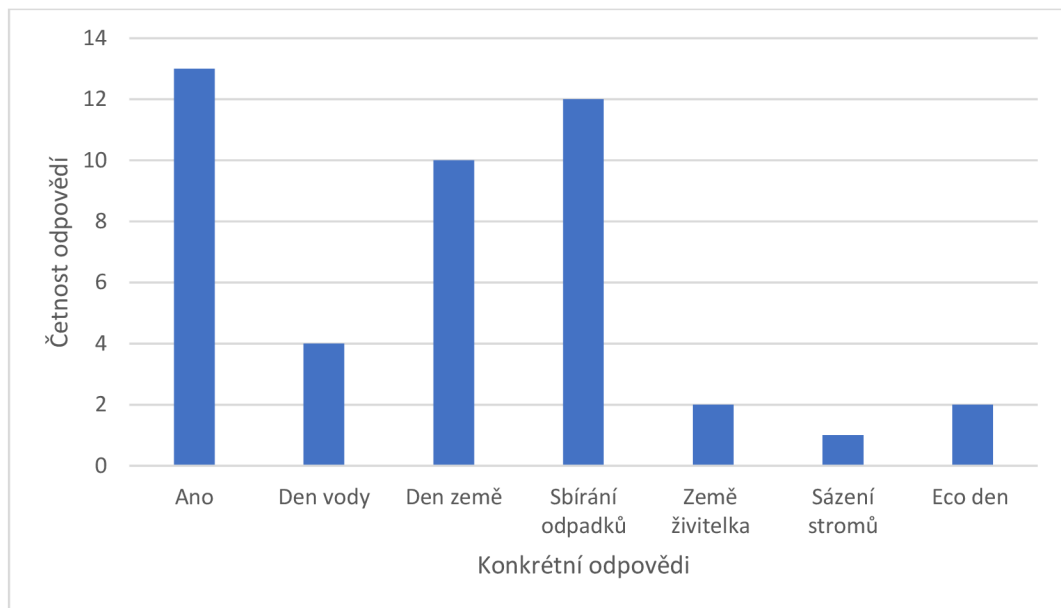
V pořadí dvacátá otázka otestovala povědomí žáků o jednom z běžných témat životního prostředí, a to problematiku znečištění ovzduší. Podle 87 % respondentů se smog vyskytuje v ovzduší, což je správná odpověď. Naopak, 13 % respondentů odpovědělo na otázku chybně (8 % z respondentů myslí, že se smog nachází ve vodě, a 5 % že v půdě).

Otázka č. 21: Zúčastnil jste se nějaké aktivity ve vašem okolí na podporu životního prostředí (např. Den Země)?

Obrázek 32 Účast na akcích ohledně podpory životního prostředí (Autor, 2024)

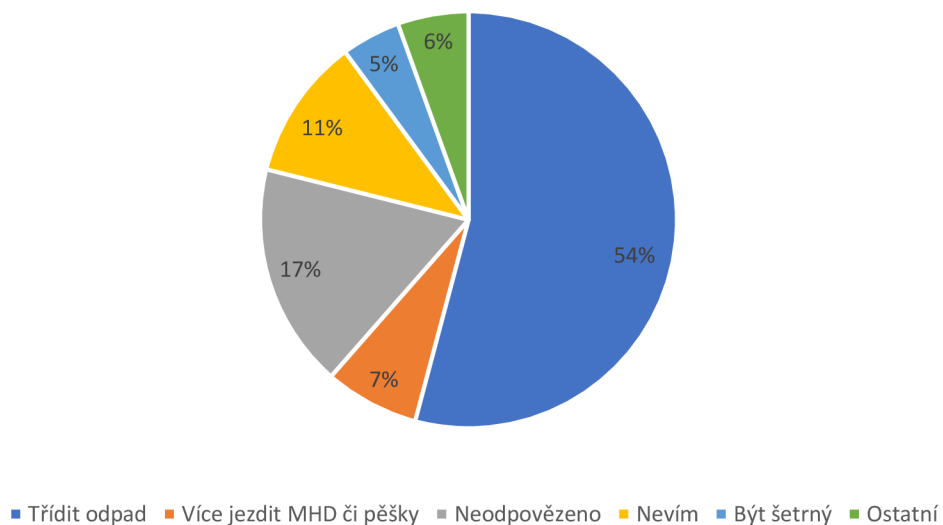
Další otázka dotazníku se zaměřila na to, zda se respondenti někdy zúčastnili nějaké aktivity na podporu životního prostředí. Nadpoloviční většina (57 %) se dle obr. 32 žádné aktivity nezúčastnila, zbylá část žáků, tj. 43 % z nich se alespoň jednou nějaké aktivity zúčastnila.

Obrázek 33 Konkrétní odpovědi na akce k pomoci životního prostředí (Autor, 2024)

Obr. 33 se zaměřuje na ty respondenty, kteří odpověděli ano, nejčastější odpověď neobsahovala název akce. (34 % odpovědí) . Jako další aktivitou dle obr. 33 pak bylo sbírání odpadků (30 % odpovědí) či účast na aktivitách spojených s dnem Země (23 % odpovědí). Zbylé odpovědi žáků neměli již signifikantní míru zastoupení.

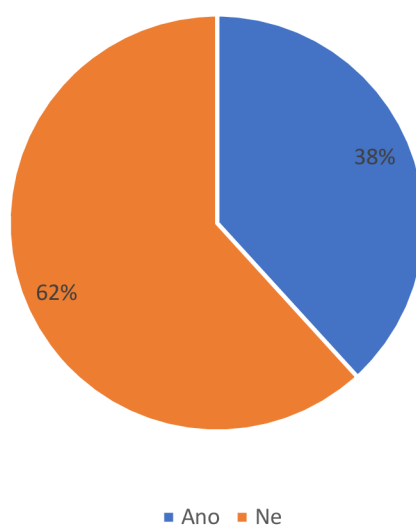
Otázka č. 22: Napište, jak vy osobně můžete svým chováním ovlivnit kvalitu životního prostředí.

Obrázek 34 Osobní vliv na kvalitu životního prostředí (Autor, 2024)

Na základě výsledků předposlední otázky zobrazených v obr. 34 si nejvíce žáků myslí, že můžou pomoci životnímu prostředí tím, že budou třídit odpad (54 % odpovědí), další, s již výrazně nižším zastoupením, chtějí přispět životnímu prostředí jízdou MHD či chůzí pěšky (7 %), šetrností (5 %), či jiným způsobem (např. budu aktivista, či budu se chovat slušně- (6 %). 28 % respondentů neví nebo na tuto otázku neodpovědělo.

Otázka č. 23: Chtěl bych se o environmentální problematice dozvědět více informací?

Obrázek 35 Zájem o informace spojené s environmentální problematikou (Autor, 2024)

Poslední otázka tohoto dotazníku se týkala toho, zdali žáci chtějí vědět více o environmentálních problémech. Většina, tj. 62 % z nich, odpověděla, že se již nechtějí dozvědět více informací o environmentální problematice (viz Obr. 35), zbylí respondenti, tj. 38 %, by se naopak dané problematice v budoucnu věnovali rádi.

4 Diskuze

V této bakalářské práci byla ověřována informovanost žáků základních škol o environmentálních tématech a s tím spojené respektující chování k životnímu prostředí. Výzkum proběhl na třech základních školách, které se nacházejí v jihočeském kraji, konkrétněji v okrese Písek. Celkem na šetření participovalo 102 respondentů. Nižší počet žáků můžeme považovat za limitní faktor výzkumného šetření.

Výsledky studie přinášejí zajímavé poznatky o povědomí žáků týkající se environmentálních témat. Zjištění naznačují, že i přes určitou míru povědomí o životním prostředí, jsou některé důležité pojmy a aspekty environmentální výchovy u žáků spíše nedostatečné. Toto je patrné zejména z odpovědí na otázku týkající se znalosti pojmu "environmentální výchova", kde většina respondentů nevěděla, co tento pojem znamená.

Dalším zajímavým zjištěním je, že ve všech dotazovaných školách 96 % respondentů nechodí do žádného kroužku, který se zabývá přírodovědnou tematikou. Tato skutečnost je pravděpodobně jedním z dalších důvodů, proč mají žáci tak malé povědomí o environmentálních pojmech. V tomto ohledu by klíčovou roli mohly hrát školní programy a iniciativy, které by dále podporovaly aktivní zapojení žáků do environmentálních aktivit.

Zajímavou skutečnost přinesla otázka č. 18 dotazníkového šetření, která byla zaměřena na to, zda žáci doma třídí odpad. Zdánlivě velkým překvapením bylo, že žáci, kteří docházejí na Ekoškolu, třídí doma odpad jen v 72 % případů, zatímco u běžných základních škol se na třídění odpadu podílí 86 % žáků. To naznačuje, že i přes zaměření školy na environmentální témata, není garantováno, že se žáci aktivně zapojí do praktických činností, jako je třídění odpadu. Jak již bylo uvedeno výše, překvapení to může být pouze zdánlivé, a to vzhledem k omezenému vlivu samotných žáků, resp. dětí na chod domácnosti, jehož pravidla spíše určují rodiče, resp. dospělí.

Zdůrazněny by měly být výsledky otázky č. 12, kde můžeme vidět, že žáci bez ohledu na to, zda navštěvují Ekoškolu či nikoliv, si jsou vědomi vlivu člověka na životní prostředí a souzní s myšlenkou závazku současné generace vůči generacím budoucím, co se týká péče o životní prostředí.

Při porovnání výsledků vybraných otázek s již existujícími studiemi můžeme například pozorovat shodu ohledně důležitosti recyklace, kdy v rámci otázky č. 22 nejvíce respondentů, tj. 54 %, označilo třídění odpadu jako chování, kterým oni osobně můžou

ovlivnit kvalitu životního prostředí. Stejný výsledek uvádí De Rivas a kolektiv (2024) ve své studii zaměřené na vnímání a obavy středoškoláků z udržitelnosti a změny klimatu.

Sokolíková (2021) došla k závěru, že většina žáků zařazených do výzkumu by uvítala častější začlenění environmentální výchovy a souvisejících témat do svého vyučování. Toto zjištění naznačuje, že žáci projevují zájem o témata spojená s ochranou životního prostředí a jsou ochotni se jimi zabývat ve školním prostředí. V této práci v rámci vyhodnocení výsledků otázky č. 23 se toto tvrzení nepotvrdilo, jelikož většina, tedy 62 % respondentů neprojevila zájem o rozšíření svých znalostí v oblasti environmentální problematiky.

Dále Sokolíková a Andreska (2021) uvedli, že nejčastějším zdrojem informací týkajících se environmentálních témat jsou sociální sítě a další internetové servery. Z výzkumu této práce vyplývá jiná forma získávání informací, a to školní instituce, kterou v dotazníkovém šetření v rámci otázky č. 5 označilo 65 respondentů a internetové zdroje označilo pouze 13 žáků. Shodu výsledků s touto prací nenajdeme ani ve studii Acibuca (2024), kdy studenti vysokých škol odpověděli, že se nejčastěji o environmentálních tématech dozvěděli v televizi.

Helová (2013) ve své diplomové práci týkající se environmentální výchovy u žáků na prvním stupni základních škol, uvedla, že nadpoloviční většina respondentů (59 %), se alespoň jednou zúčastnila některé z environmentálních aktivit. V této práci byl v rámci otázky č. 21 zjištěn výsledek opačný, a to, že nadpoloviční většina respondentů (tedy 57 %) se žádné environmentální aktivity nezúčastnila.

Ve svém výzkumu Rehman a spol. (2021) zjišťují, že žáci základních škol v Rawalpindi projevují povědomí o environmentálních problémech a vykazují ochotu se těmito problémy aktivně zabývat. S tímto tvrzením korelují i výsledky této bakalářské práce, kdy 63 % žáků vnímá tematiku životního prostředí jako globální problém (výsledky otázky č. 11) a 65 % respondentů cítí z hlediska vlivu na životní prostředí závazky ke generacím budoucím (výsledky otázky č. 12).

5 Závěr

Tato bakalářská práce si dala za cíl zjistit informovanost současných žáků druhého stupně základních škol o environmentálních tématech.

Jako způsob ověření těchto znalostí bylo použito dotazníkové šetření provedené na druhém stupni tří vybraných základních škol v Jihočeském kraji, přičemž jedna z vybraných škol si nese status Ekoškola. Dotazníkové šetření se zúčastnilo celkem 102 respondentů z 8. tříd. Dotazníky byly do škol distribuovány v písemné podobě.

V kapitole Výsledky jsou detailně popsány zjištěné údaje o povědomí a respektování environmentálních pojmů mezi žáky. Výsledky průzkumu ukázaly, že i přes určité povědomí o životním prostředí existují významné mezery a nedostatky, zejména pokud jde o znalosti environmentálních pojmů a účast žáků v environmentálních aktivitách. Nejvýraznějším zjištěním bylo, že v drtivé většině případů žáci, bez ohledu na to, zdali navštěvují školu se statusem Ekoškola, nevědí, co pojem "environmentální výchova" znamená. Zároveň se ukázalo, že někteří žáci běžných škol jsou lépe informováni v některých odvětvích environmentální výchovy, či se chovají více ohledupněji vůči životnímu prostředí než žáci ze škol s certifikátem Ekoškola.

V kapitole Diskuse jsou vybrané výsledky důkladněji analyzovány. Kromě toho jsou výsledky našeho výzkumu porovnány jak s českými pracemi, tak i s mezinárodními studii, které se zabývaly obdobnými tématy.

Závěrem je důležité zdůraznit, že environmentální výchova je nezbytná pro budoucí generace a jejich schopnost aktivně přispívat k ochraně životního prostředí. Je proto klíčové, aby se o environmentálních problémech diskutovalo více nejen ve školách, ale i ve společnosti obecně, abychom mohli zajistit lepší budoucnost pro další generace.

6 Seznam literatury

Acibuca, V., & Kaya, A. (2024). *Environmental Awareness and Attitudes of University Students: The Case of Türkiye*. ISPEC Journal of Agricultural Sciences, 11. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10852912>

Barati, B., Zafar, F. F., & Wang, S. (2022). *Different Waste Management Methods, Applications, and Limitations*. In A. E. -F. Abomohra, Q. Wang, & J. Huang (Eds.), *Waste-to-Energy* (pp. 21-58). Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-030-91570-4_2

Burrow, A. K. (2018). *Teaching Introductory Ecology with Problem-Based Learning*. *The Bulletin of the Ecological Society of America*, 99(1), 137-150. <https://doi.org/10.1002/bes2.1364>

Busi, R., Gandipilli, G., & Kuramana, S. (2023) *Elements of Environmental Education, Curriculum and Teacher's Perspective: A Review*, *Integrated Journal for Research in Arts and Humanities* (s. 9–17) <https://doi.org/10.55544/ijrah.3.6.2>

Čabradová, V. (2010). *Přírodopis pro 6. ročník základní školy a víceletá gymnázia (2., aktualiz. vyd)*. Faus.

Činčera, J. (2007). *Environmentální výchova: od cílů k prostředkům*. Česko: Paido.

Činčera, J. (2008). *Evaluace program Ekoškola*. *Envigogika*, 3(2). <https://doi.org/10.14712/18023061.30>

De Rivas, R., Vilches, A., & Mayoral, O. (2024). *Secondary School Students' Perceptions and Concerns on Sustainability and Climate Change*. *Climate*, 12(2). <https://doi.org/10.3390/cli12020017>

Ecoschools global. (2023). *SEVEN STEPS TOWARDS AN ECO-SCHOOL*. Získáno Prosinec 11, 2023, from <https://www.ecoschools.global/seven-steps-methodology>

Ekoskola.cz/o-programu/temata/. (2023). Získáno Prosinec 7, 2023, from <https://ekoskola.cz/>

Helová, V. (2021). *Environmentální výchova u žáků na 1. stupni základních škol [bakalářská práce]*.

Kam putuje odpad z popelnice. (2020), 1. https://www.organikk.cz/blog/kam-putuje-odpad-z-popelnice/?fbclid=IwAR12wxKh1XK2bhEDvvL4TIIITeh-uOsxXo820e3N1Pwq8F0XTGe8ORJ_S_rA

Kendra, M., Skrúčaný, T., Dolinayová, A., Čamaj, J., Jurkovič, M., Csonka, B., & Abramović, B. (2023). *Environmental burden of different transport modes – Real case study in Slovakia*. *Transportation Research Part D: Transport and Environment*, 114. <https://doi.org/10.1016/j.trd.2022.103552>

Leblová, E. (2016). *Environmentální výchova v mateřské škole*. Česko: Portál.

Máchal, A. (2000). *Průvodce praktickou ekologickou výchovou*. Česko: Rezekvítek.

Matějček, T., Bartoš, J., & Kučerová, S. R. (2020). *Which subjects contribute to the teaching of cross-curricular topic Environmental Education at elementary schools in Czechia?* AUC Geographica, 11. <https://doi.org/10.14712/23361980.2020.14>

Matějček, T. (2007). *Ekologická a environmentální výchova: učební text k průřezovému tématu Environmentální výchova podle Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání*. Nakladatelství České geografické společnosti.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. (2022). *RVP – Rámcové vzdělávací programy*. RVP – Rámcové vzdělávací programy. Získáno Listopad 17, 2023, from <https://www.edu.cz/rvp-ramcove-vzdelavaci-programy/>

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. (2023). *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*. Česko. Výzkumný ústav pedagogický.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (2022). *Školní vzdělávací program*

Národní pedagogický institut České republiky. (2015). *Environmentální výchova*. Metodický portál RVP.CZ. Získáno Listopad 17, 2023, from https://wiki.rvp.cz/Knihovna/1.Pedagogick%C3%BD_lexikon/E/Environment%C3%A1ln%C3%AD_v%C3%BDchova

Obunadike, C., Yakubu, Y. Y., Abdulrazaq, O. O., Ogunsanmi, A. O., Muhammad, Z., Waheed, S. A., Lawal, I. A., & Adisa, A. S. (2022). *Effect of pesticide residue in food crops on man and his environment*. *NaturalScience*, 24. https://www.researchgate.net/publication/362802822_Effect_of_pesticide_residue_in_food_crops_on_man_and_his_environment

OCHRANA DRUHŮ. (2024). Získáno Únor 3, 2024, from <https://www.nature.cz/ochrana-druhu>

Organizace OSN pro vzdělání, vědu a kulturu (UNESCO) – *Program OSN pro životní prostředí (UNEP)*. (1997). *Mezivládní konference o ekologické výchově*. Sovětský svaz (Gruzie).

Pimm, S. L. (2024). *Conservation ecology*. Britannica. Získáno Duben 14, 2024, from <https://www.britannica.com/science/conservation-ecology>

Polášková, A. a kol. (2011). *Úvod do ekologie a ochrany životního prostředí*. Česko. Karolinum.

Průřezová témata. (2016). Získáno Únor 12, 2024, Načteno z <https://digifolio.rvp.cz/view/view.php?id=10843#:~:text=Pr%C5%AF%C5%99ezov%C3%A1%20t%C3%A9mata%20reprezentuj%C3%AD%20v%20RVP%20ZV%20okruhy%20aktu%C3%A1ln%C3%ADch,st%C3%A1vaj%C3%AD%20se%20v%20BDznamnou%20a%20ned%C3%ADlnou%20sou%C4%8D%C3%A1st%C3%AD%20z%C3%A1kladn%C3%ADho%20vzd%C4%9BI%C3%A1v%C3%A1n%C3%AD>.

Rehman, N., Zhan, W., Khalid, M. S., Iqbal, M., & Mahmood, A. (2021). *Assessing the knowledge and attitude of elementary school students towards environmental issues in Rawalpindi. Present Environment and Sustainable Development*, 18. <https://doi.org/https://doi.org/10.15551/pesd2021151001>

Roth, P. (2020). *Kniha ekologie*. Euromedia Group.

Sokolíková, E., & Andreska, J. (2021). *Současná podoba environmentální výchovy a její potenciál v ovlivňování environmentálního uvědomění žáků*, 17. <https://doi.org/https://doi.org/10.14712/18023061.632>

Sukma, E., Ramadhan, S., & Indriyani, V. (2020). *Integration of environmental education in elementary schools*. *Journal of Physics: Conference Series*, 6. <https://doi.org/10.1088/1742-6596/1481/1/012136>

Školní vzdělávací program (ŠVP). Získáno Listopad 17, 2023, from <https://www.edu.cz/dictionary/skolni-vzdelavaci-program/>

Vliv průmyslu na životní prostředí. (2022). (Valter), Digifactory. Získáno Prosinec 11, 2023, Načteno z <https://www.digifactory.cz/digitalni-transformace/vliv-prumyslu-na-zivotni-prostredi/>

7 Seznam příloh

7.1 Seznam obrázků

Obrázek 1 Původce negativních změn na lesy a jejich dopady (Roth, 2020)	9
Obrázek 2 Pohlaví (Autor, 2024)	17
Obrázek 3 Navštěvovanost jednotlivých škol (Autor, 2024)	18
Obrázek 4 Znalost pojmu enviromentální výchova (Autor, 2024).....	19
Obrázek 5 Vyhodnocení odpovědí žáků Ekoškoly na otázku č. 3 (Autor, 2024).....	19
Obrázek 6 Vyhodnocení odpovědí žáků běžné základní školy na otázku č. 3 (Autor, 2024).....	20
Obrázek 7 Obsah enviromentální výchovy (Autor, 2024)	20
Obrázek 8 Informovanost o environmentální výchově (Autor, 2024)	21
Obrázek 9 Povědomí o zmiňování environmentálních témat ve společnosti (Autor, 2024).....	22
Obrázek 10 Vyhodnocení odpovědí žáků Ekoškoly na otázku č. 6 (Autor, 2024).....	22
Obrázek 11 Vyhodnocení odpovědí žáků běžné základní školy na otázku č. 6 (Autor, 2024).....	23
Obrázek 12 Názor na přehnanost zobrazování problémů životního prostředí ve společnosti	23
Obrázek 13 Zájem o problematiku životního prostředí (Autor, 2024)	24
Obrázek 14 Vyhodnocení odpovědí žáků Ekoškoly na položku č. 8 (Autor, 2024).....	25
Obrázek 15 Vyhodnocení odpovědí žáků běžné základní školy na položku č. 8 (Autor, 2024).....	25
Obrázek 16 Účast na kroužku o životním prostředí a přírodě (Autor, 2024).....	26
Obrázek 17 Vliv aktuálních problémů životního prostředí na můj život (Autor, 2024)	27
Obrázek 18 Závažnost vnímání aktuálních problémů životního prostředí (Autor, 2024)	28
Obrázek 19 Vliv současné generace na budoucí vliv životního prostředí (Autor, 2024)	28
Obrázek 20 Člověk jako hlavní zátěž pro životní prostředí (Autor, 2024)	29
Obrázek 21 Antropogenní vliv na životní prostředí (Autor, 2024)	30
Obrázek 22 Největší problém životního prostředí (Autor, 2024).....	31
Obrázek 23 Informovanost škol ohledně environmentálních témat (Autor, 2024).....	32

Obrázek 24 Vyhodnocení odpovědí žáků Ekoškoly na otázku č. 16 (Autor, 2024)....	32
Obrázek 25 Vyhodnocení odpovědí žáků běžné základní školy na otázku č. 16 (Autor, 2024).....	33
Obrázek 26 Možnost třídění odpadů ve školách (Autor, 2024)	33
Obrázek 27 Míra třídění odpadů v domácnosti (Autor, 2024)	34
Obrázek 28 Vyhodnocení odpovědí žáků Ekoškoly na otázku č. 18 (Autor, 2024).....	35
Obrázek 29 Vyhodnocení odpovědí žáků běžné základní školy na otázku č. 18 (Autor, 2024).....	35
Obrázek 30 Způsob dopravy do školy (Autor, 2024).....	36
Obrázek 31 Výskyt smogu (Autor, 2024).....	37
Obrázek 32 Účast na akcích ohledně podpory životního prostředí (Autor, 2024).....	38
Obrázek 33 Konkrétní odpovědi na akce k pomoci životního prostředí (Autor, 2024)	39
Obrázek 34 Osobní vliv na kvalitu životního prostředí (Autor, 2024).....	39
Obrázek 35 Zájem o informace spojené s environmentální problematikou (Autor, 2024)	40

7.2 Seznam tabulek

Tabulka 1: Rozdělení světových zásob vody (Polášková a kol., 2011).....	10
---	----

7.3 Seznam příloh

Příloha 1: Dotazník.....	49
--------------------------	----

8 Přílohy

Příloha 1: Dotazník

Informovanost o environmentálních tématech a jejich respektování současnými žáky základních škol

Dobrý den, jmenuji se Jan Sigmund a jsem studentem Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích a chtěl bych vás požádat o vyplnění dotazníku, který se vztahuje k mé bakalářské práci. Nemusíte se bát, výzkumné šetření je anonymní. Děkuji za Vaši ochotu a čas.

- 1) **Pohlaví**
 - a) muž
 - b) žena

- 2) **Navštěvuji školu, která má status ekoškola**
 - a) ano
 - b) ne

- 3) **Znám pojem environmentální výchova**
 - a) ano
 - b) ne

- 4) **Napište vlastními slovy, čím se environmentální výchova zabývá.**

- 5) **O environmentální výchově jsem se dozvěděl/a (můžete vybrat více možností):**
 - a) doma
 - b) ve škole
 - c) v televizi
 - d) na internetu
 - e) z jiného zdroje (doplňte)

- 6) **Jsou podle vás environmentální témata dostatečně zmiňována ve společnosti?**
 - a) Ano
 - b) ne

- 7) **Problematika životního prostředí je ve společnosti přehnaně zveličována.**
 - a) určitě souhlasím
 - b) spíše souhlasím
 - c) nedovedu určit
 - d) spíše nesouhlasím
 - e) určitě nesouhlasím

- 8) **Zajímám se o problematiku životního prostředí:**
 - a) ano
 - b) ne

- 9) **Navštěvujete nějaký kroužek zabývající se životním prostředím a okolní přírodou?**
 - a) ano (doplňte jaký)
 - b) ne

- 10) **Aktuální problémy životního prostředí mají na můj život:**
 - a) žádný vliv
 - b) minimální vliv
 - c) střední vliv
 - d) vážný vliv

- 11) **Aktuální problémy životního prostředí vnímám jako velký problém.**
 - a) určitě souhlasím
 - b) spíše souhlasím
 - c) nedovedu určit
 - d) spíše nesouhlasím
 - e) určitě nesouhlasím

- 12) **Současné generace mají z hlediska vlivu na životní prostředí závazky ke generacím budoucím.**
a) určitě souhlasím b) spíše souhlasím c) nedovedu určit d) spíše nesouhlasím e) určitě nesouhlasím
- 13) **Životní prostředí nejvíce zatěžuje člověk.**
a) určitě souhlasím b) spíše souhlasím c) nedovedu určit d) spíše nesouhlasím e) určitě nesouhlasím
- 14) **Uvedte, jakým způsobem škodí člověk životnímu prostředí.**
- 15) **Doplňte, co považujete za největší problém životního prostředí.**
- 16) **Informuje vaše škola dostatečně o environmentálních tématech?**
a) ano b) ne
- 17) **Umožňuje vaše škola třídít odpad?**
a) ano b) ne
- 18) **Třídíte odpad v domácnosti:**
a) ano b) ne
- 19) **Jakým způsobem se dopravujete do školy?**
a) pěšky
b) na kole
c) hromadnou dopravou (autobus, vlak, trolejbus ...)
d) autem
e) jinak (doplňte)
- 20) **Smog se vyskytuje:**
a) v půdě b) ve vodě c) v ovzduší
- 21) **Zúčastnil jste se nějaké aktivity ve vašem okolí na podporu životního prostředí (např. Den Země,...)?**
a) ano (doplňte jaké) b) ne
- 22) **Napište, jak vy osobně můžete svým chováním ovlivnit kvalitu životního prostředí.**
- 23) **Chtěl bych se o environmentální problematice dozvědět více informací.**
a) ano b) ne